

Stichting Gooisch Natuurreservaat

Jaarverslag 2015

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Inleiding	4
Natuurbeheer	5
Recreatie	9
<i>Geschiedenis GNR</i>	11
<i>Overzichtskaart terreinen</i>	5
Communicatie, Educatie en Voorlichting	16
Nationale Postcode Loterij	21
Vrijwilligers	22
Bestuur en bestuursondersteuning	24
Gebiedsontwikkeling	26
Gebouwen en terreinen	27
Bedrijfsvoering	28
Financiën	30
Risicoparagraaf	33
Ontwikkeling participantenbijdrage	36
Recapitulatie	40

COLOFON

JAARVERSLAG NUMMER 83
VERSLAGJAAR 2015

KENMERK

xx-xxxx-xx.xx.xx

UITGAVE

Stichting Gooisch Natuurreservaat

BEZOEKADRES

Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ HILVERSUM

POSTADRES

Postbus 1001
1200 BA Hilversum

TELEFOON

035 – 621 45 98

E-MAIL

gooisnatuurreservaat@gnr.nl

INTERNET

www.gnr.nl

REDACTIE

WerkOpZolder | Anton Kos

OPMAAK

RRook strategie & ontwerp

De Nationale Postcode Loterij is partner van het Goois Natuurreservaat

WOORD VOORAF

Het jaar 2015 kan vanuit een politiek-bestuurlijk perspectief gezien worden als een jaar van ‘heroriëntatie op de Gooise identiteit en draagvlak’. Toen het mogelijke samenwerkingsverband met de PWN op onvoldoende maatschappelijke en daarmee politiek-bestuurlijke steun kon rekenen, is in het voorjaar door de heer Pieter Winsemius een verkenning uitgevoerd naar de toekomstbestendigheid van de stichting. Een van zijn belangrijkste conclusies was meer regionale binding en borging. Kwartiermaker Marcel Adriani kwam daarna met een vervolgadvis om de stichting meer ‘robuust’ en toekomstbestendig te maken. Op basis van dit voorbereidend werk presenteerde het bestuur van de stichting eind oktober het *Transitieplan GNR*, waarin vier lijnen zijn ingezet die, zodra de gemeenteraden en Provinciale Staten het plan in voldoende mate ondersteunen, nader uitgewerkt zullen moeten worden. De vier lijnen waarlangs het bestuur tot die grotere toekomstbestendigheid wil komen zijn:

1. modernisering van het bestuur;
2. versterking regionale identiteit;
3. versterking organisatie en
4. versterking van de financiële situatie.

Gedurende de transitieperiode 2016-2018 krijgt de stichting een financiële bijdrage van de participanten van 3 x € 175.000 (per jaar af te spreken op mate van noodzakelijkheid) om tot een goede transitie te komen, waarmee de organisatie langs die vier lijnen modern en professioneel kan opereren zonder de in 2011 en 2012 gesignaleerde risico’s en kwetsbaarheden voor het voortbestaan.

Ook in 2015 zijn er weer vele mooie projecten gestart of afgerond. Dit was mogelijk door de bijdragen van de begunstigers, de inwoners van het Gooi, de bezoekers van het Goois Natuurreservaat, de exploitatiefinanciering door de gemeenten en de provincie en met de financiële bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Voorbeelden van deze projecten zijn de foto-expositie *Koos. Breukel. Erfgooiers* en *De Gooise Kerststal*, respectievelijk allianties met de culturele sector en het bedrijfsleven.

In voorliggend jaarverslag leest u meer over onze activiteiten en resultaten in 2015. Ons motto blijft *De mooiste natuur als goede buur!* en namens bestuur en organisatie dank ik u hartelijk voor uw bijdrage en steun aan onze stichting.

Elbert Roest

(Plaatsvervangend) Voorzitter Stichting Gooisch Natuurreservaat

INLEIDING

Was 2015 een turbulent of een dynamisch jaar? Het hangt ervan af welk perspectief u inneemt, maar een ding is zeker: het GNR stond volop in de belangstelling en was onderwerp van menig discussie. En niet alleen in de regio, ook in Amsterdam werd beraadslaagd over onze toekomst en welke rol de hoofdstad daar nog in wilde of moest blijven spelen. Onze toekomst was inderdaad de belangrijkste bestuurlijke en organisatorische kwestie. Er was een plan voor vergaande samenwerking met de N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN), er waren verenigde Gooise burgers met nogal uitgesproken ideeën die zich beriepen op het erfgooiersverleden en uiteraard zaten we zelf ook niet stil. Uiteindelijk resulteerden de onderzoeken en gesprekken in het eerdergenoemde *Transitieplan GNR*.

Dit jaarverslag over 2015 is anders dan de vorige jaarverslagen. Uiteraard behandelen we zo veel mogelijk facetten van het GNR, maar we kozen voor de meest concrete zaken en voegden sommige onderwerpen samen. Andere verschillen zijn het uiterlijk, de toon en het aantal afbeeldingen. En beeld zegt vaak meer dan woorden; vandaar dat wij enkele onderwerpen meer beeldend toelichten, bijvoorbeeld de Gooise kerststal, Halloween en het Bosjesfestival.

Geheel nieuw is het hoofdstuk Vrijwilligers. Voorheen benadrukten wij hun activiteiten en werkzaamheden in de andere hoofdstukken, maar gezien hun grote waarde voor het GNR is besloten afzonderlijk aandacht aan hen te besteden. Ook hebben wij de volgorde van de hoofdstukken gewijzigd om de verwantschap beter duidelijk te maken, bijvoorbeeld die tussen Gebiedsontwikkeling en Gebouwen en Terreinen. Tevens is er een apart hoofdstuk Financiën.

Het komende jaar staat deels in het teken van het in 2017 te vieren 85-jarig jubileum. We hebben daarom een beknopte geschiedenis van onze stichting in dit jaarverslag opgenomen, als prelude op de presentatie van een ‘nieuwe’ en steviger geschiedenis ter gelegenheid van dat jubileum. Belangrijke voorwaarde is de toegankelijkheid van ons verleden. In het verslagjaar werd ook om die reden de overdracht van ons archief aan het Streekarchief Gooi en Vechtstreek Hilversum voorbereid. Intussen heeft die overdracht plaatsgevonden. We komen daarop en op veel andere zaken, projecten, evenementen en activiteiten terug in het volgende jaarverslag.

NATUURBEHEER

De Nieuwe beschikking subsidiestelsel natuur- en landschapsbeheer was in 2015 vigerend. De tijdelijk in Onderhoud natuurgebieden en recreatievoorzieningen ondergebrachte subsidie uit het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) is verdeeld over de begrotingsposten Natuurbeheer en Recreatie. Het doel in de periode 2011-2016 is het nakomen van de beheerinspanningen die samenhangen met de subsidievoorwaarden. Op basis van de regeling voerden we in 2015 de hieronder toegelichte werkzaamheden uit.

Bos- en heidebeheer

Het GNR heeft ongeveer 825 hectare heidelandschap. In het verslagjaar werden spontaan groeiende bomen en struiken verwijderd om het open landschap van de hei te behouden. Dat ging zowel mechanisch als met hulp van onze vrijwilligers. De Amerikaanse vogelkers werd er deels uitgetrokken en op archeologische locaties afgezaagd en behandeld. We maakten enkele kleinschalige zandige plekken ter bevordering van de ecologische kwaliteit en verbindingen. Er werd ook machinaal geplagd en op een aantal locaties verwijderden we de strooisellaag ten behoeve van heideontwikkeling. Het plagsel werd afgevoerd naar onder meer de destijds in aanbouw zijnde natuurbrug over de Utrechtseweg.

Grasland- en akkerbeheer

De graslanden zonder hoge ecologische waarde werden opnieuw onderhouden door pachters en huurders, die met hoge biodiversiteit door onszelf. Het maaibeheer was relatief duur. Nog steeds verhinderde de sterke opslag van elzen de ontwikkeling van bijzondere vegetaties in Zanderij Cruysbergen. Daarom was er in 2015 eerst begrazing door runderen en schapen, daarna werd er gemaaid ten behoeve van de ontwikkeling van specifieke flora. In andere kwetsbare schrale graslandjes werd ook gemaaid. Het maaisel werd deels in depot bewaard en deels gebruikt in het gebied zelf, onder meer in Gijzenveen, Zanderij Crailo, het Laarder Wasmeer en het gentianenveldje bij het Laer.

Ongeveer de helft van de 86 hectare akkers leverde pachtopbrengsten op. We voerden overleg met het bestuur van de Stichting Oude Landbouwgewassen Laren (SOLL) over de afstemming van de gewassen die zij verbouwden op 4 hectare akkers. Het bestuur gaf aan enige overlast te hebben gehad van vraat aan de gewassen door konijnen. Het niet oogsten op pachtvrije akkers leverde een kostenbesparing op en de aanwezige fauna profiteerde van de zaden. Het monitorproject voor het tellen van akkervogels met de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op de akkers in de Naarder Eng liep ook in 2015 door en de Voedselbank Huizen kweekte pompoenen op door ons ter beschikking gestelde grond op de Huizer Eng.

Beheer wegen

Het gebruik van onverharde wegen nam toe waardoor de slijtage dat ook deed. Het onderhoud aan de zandwegen vond periodiek plaats, zoals schaven en egaliseren en indien nodig het aanbrengen van verhardingsmateriaal.

Verblijfsrecreatie

Op onze terreinen bevinden zich twee aan kampeerstichtingen verhuurde kampeerterreinen; De Franche Kamp en Parrewijn. Ter bevordering van de veiligheid van de kampeerders en de kampeermiddelen werd op beide terreinen gesnoeid.

Gebouwen natuurbeheer

De kosten die gepaard gingen met eigendom, beheer en onderhoud betroffen het kantoor en de dienstgebouwen en alles wat daarbij hoort, inclusief beveiliging, installaties, nutsvoorzieningen, energieverbruik onderhoud en OZB. Het kantoor en drie woningen kregen een nieuwe verflaag. Het Klooster Monnikenberg werd overgedragen aan Stichting BOEi – een organisatie die zich bezighoudt met de herbestemming van industrieel en religieus erfgoed – en viel bijgevolg weg als kostenpost (zie verder).

Wateren

We kwamen onze schoonplicht na in de watergangen, onder andere door wateren als amfiëpoelen periodiek te onderhouden. Het baggerproject in het Spanderswoud kon worden voltooid dankzij een zeer gulle gift van Stichting Han Bevan.

Projecten Natuurbeheer

De projectgebieden komen overeen met bijlage 8 van het *Beheervisie en beheerplan 2010-2019*. Financiële dekking was er door subsidies, sponsoropbrengsten en een deel van de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

Poort Naardermeer

VOORMALIG MOB-COMPLEX BUSSUM

De gemeente Bussum en het GNR voerden in 2015 overleg over de functie, inrichting, eigendomsoverdracht en het beheer van circa 9 hectare natuur op het voormalige Mobilisatiecomplex aan de Nieuwe 's-Gravelandseweg te Bussum. Het gebied kreeg naast de functie natuur deels de functie wonen. Het natuurgebied bestaat grotendeels uit bos, bermen en wateren en past uitstekend in de Poort Naardermeer, de ecologische verbindingszone tussen de hoge Gooise natuurgebieden en het laaggelegen veenlandschap van het Naardermeer. Het sluit eveneens naadloos aan op Zanderij Cruysbergen. Binnenkort kan het publiek op de aan te leggen wandelpaden en het toeristisch recreatief fietspad van dit gebied genieten.

Heideverbinding Crailo

NATUURBRUG LAARDERHOOGT

In 2015 ging de Natuurbrug Laarderhoogt open voor mens en dier. Er zijn echter aan de noord- en zuidzijde enkele aanvullende maatregelen nodig om de brug optimaal te laten functioneren. In het verslagjaar kwam het plan *Verbinding Laarderhoogt* tot stand, met maatregelen als boskap op de Westerheide - zodat de natuurbrug aansluit op de open heide aldaar - en de aanleg van faunatunnels aan de noordzijde. De uitvoering vindt in 2016 plaats.

GEBIEDSONTWIKKELING CRAILO

Met de provincie Noord-Holland - de grondeigenaar van het voormalig asielzoekerscentrum Crailo (azc Crailo) - werd gesproken over de invulling van het terrein dat onderdeel is van de gebiedsontwikkeling van Crailo. Naast de realisatie van nieuwe natuur ter versterking van de Natuurbrug Laarderhoogt werd ook gedacht aan een oefencentrum voor de veiligheidsregio.

De Groene Schakel

INRICHTINGSVISIE ANNA'S HOEVE

De provincie Noord-Holland, de gemeenten Hilversum en Laren en het GNR stelden in 2014 een inrichtingsvisie voor Anna's Hoeve op. De visie omvat de benodigde inpassing van de HOV en alle andere maatregelen die nodig zijn om de Groene Schakel goed te laten functioneren. Op basis van deze visie besloten de partijen om de Weg over Anna's Hoeve te verleggen en te plaatsen naast de spoorbaan tussen Hilversum en Baarn. Hierdoor zal de Groene Schakel naar verwachting beter functioneren en is er maar een ecoduct nodig in plaats van twee. Het GNR-bestuur stemde in met de inrichtingsvisie en spande zich samen met de andere partijen in om alle maatregelen te realiseren. Een belangrijk aandachtspunt blijft dat de verkeersbundel voldoende wordt afgeschermd en ingepast in het landschap in het belang van natuur en recreatie.

LANDGOED MONNIKENBERG

We sloten met BOEi een erfpachtovereenkomst over het voormalige klooster van de Zusters Augustinessen. Zo kunnen de BOEi-medewerkers een bestemming zoeken die past bij de hoge natuur- en landschappelijke waarden van het landgoed. In 2016 vindt de uitvoering plaats van diverse werkzaamheden die beschreven staan in het *Masterplan Monnikenberg*, zoals nieuwbouw van de behandelcentra Tergooi en Merem en de realisatie van 'landgoed-wonen' op twee locaties nabij het eigendom van onze stichting. De voorbereiding van de noodzakelijke grondruil werd in het verslagjaar afgerond: het GNR gaat circa 1 hectare grond afstaan en zal circa 4 hectare grond verwerven.

In 2015 werd in nauw overleg met de Zusters Augustinessen en de partners in het Masterplan Monnikenberg het *Natuur- en landschapsplan voor Monnikenberg* vastgesteld, waarin de gewenste ontwikkeling van het landgoed wordt beschreven. We gaan uit van de aanleg van de busbaan/HOV, een ecotunnel onder de snelweg A27 en een ecoduct in het noordelijk deel van het landgoed over de spoorbaan en het HOV-traject. De ecotunnel en het ecoduct maken deel uit van de ecologische verbindingszone De Groene Schakel.

De natuurontwikkeling op het weiland en de akkers op het landgoed is eveneens in het plan beschreven. Hier gaat het om vernatting en afvoeren van de voedselrijke bovenlaag, venherstel en de ontwikkeling van natte en droge heide. De actuele natuurwaarden, de inrichting van het noordelijk deel als verbindingszone en de ruimtelijke ontwikkelingen rondom het landgoed leiden tot een nieuwe recreatieve zonering.

HOV

De provincie Noord-Holland wil een hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) realiseren in de vorm van een vrije busbaan tussen Hilversum en Huizen. De busbaan zal de natuurgebieden Anna's Hoeve en Monnikenberg doorsnijden. Het GNR stemde in met de realisatie van HOV, mits deze goed wordt ingepast en er compensatie plaatsvindt voor aantastingen van de natuur. Een goede inpassing vereist onder meer afscherpende grondwallen, schermen, faunatunnels en rasters, terwijl natuurcompensatie valt of staat met de realisatie van werkelijke natuur.

VERBREIDING A27

Rijkswaterstaat zal in 2017 en 2018 de rijksweg A27 verbreden. Onderdeel is de realisatie van een grote faunatunnel die Monnikenberg zal verbinden met de bossen van de Vuursche. In 2015 maakten Rijkswaterstaat en het GNR afspraken over wijze waarop de uitvoering zal plaatsvinden.

Verbinding Hoorneboeg*ECODUCT N417 'UTRECHTSEWEG'*

De bouw van het ecoduct Utrechtseweg door de provincie Noord-Holland lag geruime tijd stil vanwege achterblijvende grondleverantie. Aan het eind van het verslagjaar kon het werk hervat

worden, waardoor het ecoduct begin 2016 klaar zal zijn. Het GNR verleende een bescheiden financiële bijdrage, bestemd voor de aanleg van wandel-, ruiter- en fietspaden.

VERBINDING HOORNEBOEG

Het plan voor de realisatie van een heideverbinding in de bossen tussen het ecoduct Utrechtseweg en Hoorneboegse heide en die tussen Natuurbrug Zwaluwenberg en het Hilversums wasmeer kwam tot stand. De aspecten bestuurlijke besluitvorming, financiën en dekking, vergunningen, landschap, recreatie, archeologie en de planning zijn vervat. De uitvoering van het project start in 2016.

Projecten Natuur

NATUURONTWIKKELING WATERPAREL ZANDERIJ CRAILOO

De Zanderij Crailoo heeft een gevarieerd patroon van graslanden, wateren en met schrale en natte heide begroeide eilanden. Er zijn mogelijkheden om de variatie en de biodiversiteit te verhogen door de hoog- en drooggelegen gedeelten grasland af te graven. Hiervoor maakten we een schetsplan.

RECREATIE

Het GNR heeft recreatie op en in zijn terreinen hoog in het vaandel staan. Niet alleen ter vergroting van het draagvlak van onze organisatie, maar ook omdat wij de bewoners van het Gooi willen laten zien waarom hun natuur moet blijven bestaan en wat wij ervoor doen. Hoe enerzijds onzichtbare acties de natuur- en wandelgebieden toegankelijk houden en hoe anderzijds zichtbare acties de beleving verhogen.

Dagrecreatie

Er vond onderhoud plaats aan zitbanken, picknicksets, het openluchttheater, 5 uitzichtpunten en doorgangsvoorzieningen waar wandel- fiets en ruiterspaden de hekwerken kruisen van 30 parkeer- en dagrecreatielocaties. Ook werden wandel- en fietsroutes onderhouden, bomen en struiken gesnoeid en de speelweide en recreatieplekken gemaaid. Bovendien verwijderden we enkele illegale vuilstorten en leegden we periodiek de geplaatste vuilnisbakken. Het afval ging in zijn geheel naar het GAD. Ongeveer 7 vuilnisbakken moesten vanwege vernieling door vuurwerk vernieuwd worden.

Ruiterregeling/ route GNR

Het onderhoud aan de ruiterspaden ging onverminderd door. Zo werd er langs en boven ruiterspaden gesnoeid en op enkele plekken de toplaag doorgespit ter verbetering van de waterdoorlating. Over de bebording voor zowel de ruiterroute als de aanspanningroute voerden we overleg met de klankbordgroep Ruiters. Het ging in totaal om negentig kilometer dat gefaciliteerd is voor de ruitersport. Het GNR gaf in het verslagjaar opnieuw tegen betaling vergunningen af aan ruiters en koetsiers.

Toegangsvoorzieningen

In het verslagjaar werden ook de bewegwijzering, toegangsmogelijkheden, zitbanken en andere voorzieningen onder handen genomen. Er kwam een aantal zitbanken door schenkingen en sponsoring bij. Door slijtage en vandalisme bleef het onderhoud aan recreatiemeubilair een stevige kostenpost.

Toezicht en handhaving

In 2015 waren vijf boswachters actief als Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA). Zij hebben de bevoegdheid om mensen te bekeuren die zich niet aan de toegangsregels houden of de wet overtreden (denk hierbij aan de Flora- en faunawet, wet Milieubeheer en de Natuurbeschermingswet). We registreerden ruim zeshonderd overtredingen.

De BOA's boden in 2015 hulp bij calamiteiten en verleenden ondersteuning aan de hulpdiensten bij ongevallen of vermissingen. In het verslagjaar vond een oefening bedrijfshulpverlening op locatie plaats. Tevens was de samenwerking met de regionale brandweer op het gebied van voorkoming en bestrijding van natuurbrand goed.

Poort Naardermeer

Op 15 februari werd een excursie aangeboden aan nieuwe begunstigers die na een huis-aan-huis-mailing rond Gijzenveen en Cruysbergen begunstiger waren geworden. In de mailing werden ze gefeliciteerd met hun 'nieuwe' natuur- en wandelgebied en gevraagd om aan het onderhoud ervan bij te dragen door begunstiger te worden.

Geschiedenis Goois Natuurreservaat

‘Ergens in het Gooi vond U een bijzonder mooi plekje, waarvan het genotvol aanzien U lang blijft heugen. Hoe is dit zo fraai geworden? Waardoor bleef het bewaard? Of wordt het bedreigd en zult U het weldra, op een herhaalde wandeling, niet meer aantreffen?’ Dit zijn de eerste zinnen in De Vrankrijkers (1907-1995) *Het Goois Natuurreservaat* (1957), een uitgave ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het GNR. Het zijn vragen die ook nu gesteld worden en gesteld moeten worden. Immers natuurbescherming kent geen einde, maar wordt naarmate de tijd vordert alleen maar belangrijker. Dan is het goed om te weten hoe een en ander tot stand kwam. Daarom volgt hier een beknopte geschiedenis van het GNR.

De opmaat tot de oprichting van de intussen voor het Gooi unieke natuurbeschermende organisatie begon feitelijk eind negentiende eeuw, toen het Gooi meer en meer door welgestelde mensen als woon- en lustoord gezien werd. De trein en in haar kielzog de tram zorgden ervoor dat stedelingen gemakkelijk naar het Gooi konden reizen. Voor een verlustigde wandeling in de ongerepte natuur, voor de gezonde lucht en voor de natuur als bezienswaardigheid of belevenis.

Diezelfde trein en tram veroorzaakten begin jaren 1920 spanning: ‘De bedreiging van het gemeenschappelijk bezit aan natuurschoon door de beruchte spoor- en tramplannen, onmiddellijk gevolgd door het plan De Miranda’. Dit verwees naar het plan om een elektrische tramlijn van Amsterdam dwars door het Naardermeer naar het Gooi te leiden. De Hilversumse gemeentearchitect Dudok (1884-1974) was ervoor om de lijn door het Spanderswoud via de Schuttersheide te verlengen tot aan het Hoogt van het Kruis. Maar het plan van de Amsterdamse wethouder Rodrigues de Miranda (1875-1942) bestond uit meer: de bouw van een ‘tuinstad’, bedoeld voor Amsterdammers, op de heide tussen Bussum, Laren en Hilversum.

De plannen lokten protesten uit van natuurbeschermers en leidden tot Kamervragen en veel negatieve publiciteit. Zowel de bedenkers van de plannen als de Gooise gemeentebesturen veranderden van inzicht: ‘De instandhouding of de bevordering van het natuurschoon, hetwelk immers voor den bloei en de welvaart onzer gemeenten als een vitaal belang kan worden aangemerkt’, was sindsdien het officiële beleid. De gemeenten zagen in dat het Gooi alleen nieuwe, liefst welgestelde inwoners zou blijven trekken als de belangen van die mensen zouden worden behartigd. En dat belang lag onder meer in behoud van de natuur: het Gooi als ‘Tuin van Amsterdam’, zoals het *Algemeen Handelsblad* het betitelde.

1925-1933

In 1925 kwam de zogeheten Schoonheidscommissie in een rapport tot de conclusie dat de Gooise dorpen te midden van natuur lagen en dat dit zo moest blijven. Sterker, bij bouwwerkzaamheden was die natuur richtinggevend. Het advies luidde dan ook verdere bebouwing ‘niet te verhinderen maar te beteugelen’ en het natuurschoon zo veel mogelijk te behouden. Kort gezegd pleitte de commissie voor het behoud van vrijwel alle bos- en heidegebieden. De aanleg van een tuinstad op de hei was zeker niet de bedoeling. Die bestond namelijk al: Hilversum.

De belijdenissen waren uitgesproken en op schrift gesteld, maar toen kwam de praktijk. Hoe kon het Gooise natuurschoon werkelijk behouden en beschermd worden? De Schoonheidscommissie dacht aan verenigingen of stichtingen tot behoud van natuurschoon, maar meende dat de financiële middelen ontbraken. De oplossing kwam vanuit een bekende hoek: de erfgooiersorganisatie Stad en Lande van Gooiland. In 1932 sloot zij een verkoopovereenkomst met het in dat jaar opgerichte GNR. Dit had grote gevolgen: omvangrijke delen van de Gooise heidevelden en jonge bossen waren ineens ‘ten eeuwigden dage’ beschermde natuurgebieden, waarop uitbreiding voorgoed afgewend en onmogelijk was. In 1933 werd de koop bestendigd.

[KADER

De Stichting Gooisch Natuurreservaat zag op 11 november 1932 het licht als samenwerkingsverband van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden. De acht participanten zijn als het ware eigenaren van het GNR. Het bestuur bestaat uit een voorzitter, twee leden vanuit Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, zes leden vanuit B&W van Amsterdam en zes leden vanuit de Gooise gemeenten. Uit het stichtingsbestuur spruit een dagelijks bestuur voort, bestaande uit vijf leden: de commissaris van de koningin als voorzitter, twee leden uit de door Amsterdam aangewezen bestuurders, twee leden uit de door de colleges van B&W van de zes Gooise gemeenten aangewezen bestuurders. Een directeur-rentmeester ziet toe op het beheer, de instandhouding en het onderhoud van de terreinen en coördineert alle andere werkzaamheden, hoewel de taak van de eerste rentmeester ‘wandelen, wandelen en nog eens wandelen’ was.

Het statutaire doel (artikel 2) is: 1) De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, teneinde deze ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden en 2) Het publiek het genot van dat natuurschoon te verzekeren door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen.]

1933-1955

De eerste jaren stonden in het teken van consolidatie van het verworven gebied en de gestage toevoeging van percelen en complexen aan het reservaat. Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog was het totale bezit gestegen van 1628 naar 1773 hectare. Tijdens de oorlog veranderde er niet veel. In 1948 ontving het reservaat een heuvelig kustgebied aan het IJsselmeer ten oosten van Oud-Naarden naar (en met) de Eukenberg (9,5 ha), maar het totale bezit was in 1953 minder dan dat in 1940. Grondruil, grondafstand en bescheiden verwervingen waren daarvan de oorzaak. Halverwege de jaren 1950 ging het rap omhoog. De verwerving van perceeltjes werd geflankeerd door de aanwinst van het Magdalenabos (9,5 hectare) onder Naarden, de Hengstenberg onder Hilversum (46 hectare) en de Zwarte Berg bij de Hoorneboegse heide (36 hectare). Het bezit steeg tot 1862 hectare. Daardoor groeide ook de behoefte aan medewerkers als voormannen, werklieden en boswachters. Het kantoor bevond zich in het oude raadhuis – nu Museum Hilversum – aan de Kerkbrink: ‘Daar kwam natuurlijk een typiste te zitten, daarna een tweede kantoorkracht, in verband met de boekhouding en de administratie’.

1955-1980

Het GNR was weliswaar een gewaardeerde en intussen sterke organisatie, maar de zorg voor het Gooise natuurschoon was er niet minder om geworden. In 1959 vond het congres *Om de toekomst van het Gooi* plaats. Oprukkende verstedelijking en bevolkingstoename bedreigden het Gooi. Deelnemer Dudok formuleerde het als volgt: ‘We beleven een calamiteit minder dramatisch maar in wezen gevaarlijker dan de watersnood in 1953, omdat zij niet spontaan maar heimelijk optreedt; niet merkbaar van de ene dag op de andere. Als planoloog meen ik voor deze grote kwaal grote geneesmiddelen te moeten aanwijzen. Decentralisatie, spreiding, migratie waar nodig: redelijke begrenzing.’

De roerige jaren 1960 moesten toen nog beginnen, net als de nieuwe golven woningnood. Het GNR bleef echter vasthouden aan zijn bezit en wist over het algemeen goed met veranderende maatschappelijke verhoudingen om te gaan. Toch moest grond worden afgestaan voor de aanleg en verbetering van snelwegen (toen nog rijkswegen), bijvoorbeeld die tussen Amsterdam en Hoevelaken (25 hectare) en de A27 tussen Utrecht en Hilversum (70 hectare). Het bestuur ging er in 1970 zelfs toe over om vanwege de toenemende dagrecreatie enkele gebieden voor vijf of zes jaar af te sluiten voor het publiek.

Een van de heikele punten was het wel of niet toestaan van honden op de terreinen. In 1975 dacht men over een hondenaanlijngedod 'ten behoeve van de bescherming van de fauna en ten behoeve van de hygiëne'. Er waren zeer veel voorstanders. Allerlei natuurbeschermingsorganisaties – van Vogelwerkgroep tot de Jeugdbond voor Natuurstudie – waren enthousiast over het voornemen. Het pakte anders uit. Het voorstel bracht enorme verontwaardiging teweeg. De kynologenclub Gooi- en Eemland en de werkgroep 'De Hond' te Hilversum waren slechts enkele van de reclamanten. Ook tientallen particulieren maakten hun bezwaar onomwonden kenbaar: De kwestie haalde zelfs een aflevering van het tv-programma *Van Gewest tot Gewest*. Het GNR ging in overleg met de tegenstanders, maar hield vast aan het aanlijngedod, zij het met enige aanpassingen.

1980-1990

Voortschrijdende inzichten in natuurbescherming en –beheer brachten eind jaren 1980 grote grazers in het Gooi. Met de schapen wilde het al geruime tijd niet lukken. Gesteund door adviezen van allerlei deskundigen poogde het GNR het rund in te zetten in de strijd tegen verbossing. De Charolaiskoeien en Schotse Hooglanders tierden welig. De runderen liepen koeienpaadjes in hun zoektocht naar gras, bomen, struiken en riet en over het algemeen leken zij een goed middel om het bos een open en luchtige indruk te geven. Faunadeskundigen hadden wel bedenkingen bij deze vorm van beheer. De fazant verloor door het steeds opener worden van het terrein zijn schuilmogelijkheden voor de vos. De konijnen werden waarschijnlijk door hetzelfde roofdier in toom gehouden, maar mogelijk waren ook de haviken daar debet aan. Die hadden immers veel beter zicht. Hoe het ook zij, de grote en 'vreemde' grazers zijn inmiddels niet meer weg te denken uit het Gooi. De koeien treft men nu vrijwel overal aan, net als de hekken en wildroosters die het wegllopen van de dieren onmogelijk moeten maken. Op de heide en in de bossen bewijzen ze hun nut en het grote publiek is erg gecharmeerd van de rode en witte koeien.

De grootste uitbreiding van het reservaat kwam tot stand toen de gemeente Hilversum in 1989 besloot het Spanderswoud (200 hectare), een groot deel van Anna's Hoeve (ruim 47 hectare), het Hoogt van 't Kruis (25 hectare), en nog een aantal verspreid gelegen percelen en enkele wegen aan het GNR over te doen. Dat ging niet van harte en ook zat er een angel in het eerste deel van het raadsbesluit; Hilversum eiste dat de bestuursvorm van het GNR zou worden herzien. Hilversum droeg niet alleen de zwaarste lasten in de bijdragen die het GNR van de Gooise gemeenten verkreeg, maar ook lagen de meeste reservaat terreinen op zijn grondgebied. Vandaar dat Hilversum meer zeggenschap wilde verkrijgen in het bestuur en daarmee in het beleid. Er kwam niets terecht van deze 'eis', maar dit voorbeeld geeft weer hoe de participanten periodiek hun bijdrage aan en zeggenschap in het GNR ter discussie stellen.

1990-2000

In 1998 keek de rentmeester van het Goois Natuurreservaat terug op het verleden en vooruit naar de toekomst. '(...) Dan constateren we dat er in het beleid van het Goois Natuurreservaat veel is veranderd. Voorheen was het Goois Natuurreservaat erg naar binnen gekeerd en sterk gericht op zijn eigen beheer. Er werd goed op de winkel gepast. Wie er aan wilde komen werd gelijk op de vingers getikt. En dat is maar goed ook, want anders was er van het reservaat weinig of niets overgebleven. Echter, in deze tijd komt het vroegere beleid wat star en belerend over. Ik ben van mening dat we ons meer dan in het verleden moeten openstellen voor wat leeft in onze samenleving. Alleen op die wijze kan worden ingespeeld op de behoeften en het gedrag van onze gasten. De mensen hebben meer vrije tijd en willen meer kwaliteit'.

Het GNR had zojuist een nieuwe beheersvisie gepubliceerd waarin de blik inderdaad meer naar buiten was gericht. Deze visie op de ontwikkeling van de Gooise buitengebieden sprak voor het eerst uit dat het Gooi geen afgesloten gebied is, maar deel uitmaakt van een groter geheel van natuurgebieden. Het Gooi bevindt zich op een kruispunt van gebieden die echter van elkaar

worden gescheiden door allerlei hindernissen als snelwegen en spoorlijnen. Ten behoeve van de fauna moesten deze gebieden met elkaar in verbinding worden gebracht: het ecoduct, waarover dieren van het ene gebied naar het andere kunnen trekken, zonder zich bewust te zijn van de overbrugging. Deze bijna revolutionaire ingreep sloeg goed aan. Inmiddels zijn er vele ecoducten aangelegd, ook tot groot plezier van het publiek.

2000-2010

In het eerste decennium van het nieuwe millennium vierde het GNR zijn 75-jarige bestaan. Ter gelegenheid daarvan verscheen het boek *Erfgooiers. Ten eeuwigen dage* (2007), waarin de nauwe band tussen de erfgooiers en het GNR centraal staat. In 2009 werd een nieuwe beheersvisie geschreven en één blik op het plan maakt duidelijk hoe de werkzaamheden, kennis, innovaties en het aantal projecten alleen maar zijn toegenomen.

Het beheer bleef in essentie gelijk aan de vorige beleids- en beheerperiode, met hier en daar wat aanpassingen. Een heuglijk feit was de terugkeer van de schapen. Herder Johan Griffioen startte in oktober 2007 bij de Grebbeberg in Rhenen een schapentrektocht. Het was een onderdeel van de actie om de Utrechtse Heuvelrug onder de aandacht te brengen. Het Goois Natuurreservaat en het Utrechts Landschap trachtten (en proberen nog steeds) de versnipperde en losgeraakte natuurgebieden weer te verbinden, via de eerdergenoemde ecoducten.

De schapen zorgden samen met de al aanwezige schaapskudde voor het behoud en beheer van de Gooise heiden. Ze aten het gras en aan hun wol bleven zaden van planten haken die zo op een natuurlijke wijze werden verspreid. Een jaar na aankomst werd de schaapskooi in brand gestoken. De kooi met kudde ging in vlammen op. Maar het GNR en veel begunstigers en ondersteunende bedrijven zorgden ervoor dat op zaterdag 4 april 2009 feitelijk de vierde schaapskooi werd geopend. Inmiddels lopen er schapen op de centraal gelegen heidevelden, maar ze grazen ook in de overige gebieden. De ‘Larense’ kudde meer nabij de Franse Kampheide, en de ‘Blaricumse’ kudde rond Huizen.

2010-heden

De geschiedenis gaat net als de tijd voort. Vandaar dat het goed is om af en toe terug te blikken. In 2017 bestaat het GNR 85 jaar, de hoogste tijd voor een nieuwe geschiedenis van de voor het Gooi unieke natuurbeschermende organisatie. Zo komen we te weten waarom het GNR is zoals het is, waardoor we het heden en de toekomst beter kunnen duiden.

Een uitgebreide beschrijving van de wording, ontwikkeling en geschiedenis van het GNR is te vinden op www.gnr.nl en in het *Beheersvisie en beheerplan 2010-2019*, waarin onder andere een toelichting op de achtergronden van het terreinbeheer en de ambities zijn opgenomen.

OVERZICHTSKAART TERREINEN

COMMUNICATIE, EDUCATIE EN VOORLICHTING

Het GNR geeft op proactieve wijze voorlichting over zijn taken en belangrijkste activiteiten. De communicatie focust zich op verspreiding van kennis en informatie en het creëren van draagvlak voor zo veel mogelijk beheermaatregelen. Tevens verlenen wij service over de gebruiksmogelijkheden van de terreinen. Bovendien maken wij duidelijk dat natuurbescherming ook over mensen gaat en leggen zodoende eveneens nadruk op de relatie tussen de mens en zijn omgeving.

Communicatiemiddelen

Sociale media

Het GNR is actief op social media als Youtube, Twitter en Facebook. Vooral de belangstelling voor de Facebook-pagina groeide door regelmatige posts en interactie met de ruim vijfduizend volgers. Een van de manieren om de content op sociale media interessant en eigentijds te maken was de inzet van korte en op maat gemaakte videoreportages. We plaatsten deze zowel op onze website als met regelmaat op externe (nieuws)sites.

Layar en app

Met de Layar-app kan de camera van een smartphone naar het landschap kijken. De app toont de mobiele website van het GNR met interessante plekken en verhalen. Voor de QR-routes werd de in eerdere jaren verzamelde informatie vertaald in QR-bordjes en een nieuwe route. Gezien het succes van de QR-routes op de Wester- en Bussummerheide en de Tafelberg- en Blaricummerheide werden de gegevens voor de Hoorneboegse heide en de Naarder eng verzameld. In 2016 zullen de QR-bordjes in het veld worden geplaatst en worden beide routes actief.

Website

De website werd in 2015 goed bezocht. Het aantal gebruikers ten opzichte van 2014 steeg met ruim 15%, wat neerkomt op 57.829 bezoekers die samen bijna 164.229 pagina's bekeken (was 147.806 in 2014). De Facebook-pagina van het GNR werd in 2015 intensief gebruikt. Het aantal volgers van de Facebook-pagina's (gerekend met het aantal *likes*) steeg van 4700 in 2014 naar 5316 in 2015.

Nieuwe editie *Goylant per fiets*

In het najaar van 2015 zag een volledig nieuwe versie van *Goylant per fiets* het licht. Het bevat aangepaste routes, achtergrondinformatie over de natuur, cultuur en geschiedenis van onze natuurgebieden en veel visueel materiaal. In het fietsboekje is Layar toegepast om reportages over onder andere begrazing en de relatie met de Nationale Postcode Loterij aan te kunnen bieden.

Start vernieuwing folderlijn en nieuwsbrief begunstigers

Eind 2014 verscheen de eerste nieuwe folder – over honden in het GNR – die vooruitliep op de aanpassing van de hele folderlijn. Ook de nieuwsbrief voor begunstigers onderging een facelift met het oog op een grondiger aanpassing in 2015. De papieren nieuwsbrief verschijnt 2 x per jaar. Daarnaast is er een digitale nieuwsbrief die 4 tot 6 x per jaar uitkomt, afhankelijk van de actualiteit en de hoeveelheid nieuws.

Waarschuwbord grazers

Alle klaphekken bij de ingangen tot onze natuurgebieden werden voorzien van een opvallend nieuw waarschuwbord met als voornaamste boodschap minimaal 25 meter afstand te houden tot de runderen. Aanleiding waren incidenten tussen grazers en bezoekers. De plaatsing van de waarschuwborden ging vergezeld van een intensieve communicatiecampagne in verschillende media.

Publieksactiviteiten, evenementen en excursies

Het GNR organiseerde ook in 2015 regelmatig activiteiten, evenementen, lezingen en excursies. Voorbeelden zijn de Reeënexcursies in samenwerking met het Huizer Museum Het Schoutenhuis, Fietsexcursies langs ecologische verbindingen in Gooi en Vechtstreek in samenwerking met Natuurmonumenten en lezingen over de nut en noodzaak van ecologische verbindingen voor buurtverenigingen in samenwerking met CCIV en scholen als het Baarns Lyceum, de Fontijnmavo, Warinschool en het Vituscollege. In alle gevallen ging het om versterking van de band tussen het publiek, het Gooise Landschap en de organisaties.

Door meer publiciteit en een andere opzet trokken de activiteiten bij de schaapskooi in Blaricum meer bezoekers dan voorgaande jaren. Het GNR organiseerde ook enkele grote evenementen samen met andere partijen, zoals het Bosjesfestival en de Winterfair op Landgoed Zonnestraal en een open dag op de natuurbrug Zanderij Crailoo met Prorail, ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan van het spoor. Ook werd er een bedrijvendag voor de bedrijfssponsors van het GNR gehouden ter versterking van de binding met de achterban.

Natuureducatie

De natuureducatie spitste zich toe op enkele hoofdthema's, zoals het bezoek aan de schaapskooi op de Blaricummerheide door de groepen 7 en 8 van het Gooise basisonderwijs. In 2015 namen zo'n vijfhonderd leerlingen deel aan het programma. We boden naast de bovenbouwgroepen meer ruimte aan jongere kinderen uit de onderbouwgroepen. Een ander hoofdthema is *Actie Zebrapad*, een digitale leeromgeving voor het basis- en voortgezet onderwijs. Hierbij kregen leerlingen en docenten drie digitale onderzoeksopdrachten met bijbehorend veldwerk in de regio. Ze leerden waarom, in welke vorm en op welke schaal natuurverbindingen worden aangelegd. Tevens werd waar mogelijk ingespeeld op vragen uit het onderwijs, bijvoorbeeld een project over ecologische verbindingen.

Nacht van de Nacht

In het donker door een normaal niet toegankelijk natuurgebied lopen onder begeleiding van een gids ... het bleek een grote publiekstrekker! Samen met verschillende groene organisaties uit het Gooi organiseerden we tijdens het landelijke evenement *Nacht van de Nacht* enkele spectaculaire nachtelijke wandelingen.

Gooise Kerststal

Naast de schaapskooi in Blaricum stond in december 2015 een opvallende tent. Samen met de bedrijfsbegunstiger zMaakt! Catering & Evenementen presenteerde het GNR *De Gooise Kerststal*. Doelgroepen waren bedrijven, begunstigers en nieuwsgierige bezoekers. Deze samenwerking resulteerde in het bezoek van meer dan tien voornamelijk regionale bedrijven die tijdens hun kerstviering in contact werden gebracht met het GNR. Er was grote publieke waardering voor onze stichting, ook uitgedrukt in de overhandiging van een cheque.

Voor begunstigers en adoptanten

Adoptanten en Vrienden van de Kudde werden in het voorjaar getrakteerd op een bijzonder kijkje achter de schermen in 't Laer, het onderkomen van de Heidebloemkudde. Vlak nadat de schaapskudde met ruim honderd lammetjes was uitgebreid, kregen de bezoekers amper uitleg over de gang van zaken in de lammertijd. Als dank voor hun steun werden begunstigers in december uitgenodigd voor een speciale middag in *De Gooise Kerststal*. De koek-en-zopie, het theater, de knutselactiviteit voor kinderen en een wandeling met de herder leidden tot enthousiaste reacties van de bezoekers.

Infoschuur 't Gooi

De Infoschuur 't Gooi is primair bedoeld voor lezingen en de start van excursies. In 2015 was de Infoschuur plek voor verenigingsactiviteiten van diverse aan GNR gelieerde organisaties. Het gemeenschappelijk gebruik betekende voor de betrokken organisaties een bezuiniging op de exploitatiekosten en een bundeling van kennis. Om dit verder uit te bouwen ontvingen we een bijdrage van € 5.000- uit het 'Betrokken bij Groenfonds' van de provincie Noord-Holland. Ook werden de voorzieningen en faciliteiten in de Infoschuur in onderling overleg verder verbeterd en geactualiseerd, zoals de vernieuwing van de verlichting en de av-installatie. Tevens werden het reserveringssysteem en de website www.infoschuur.nl vernieuwd.

In het verslagjaar vond vier keer overleg plaats met de in totaal zeven organisaties. Twee vrijwillige huismeesters zorgden voor een grote diversiteit aan werkzaamheden. Daarnaast voltooiden we de actualisering van de informatiepanelen en was er in 2015 een stijgende lijn in gebruik te zien. Vele tientallen cursussen en lezingen en startschotten van excursies hebben plaatsgevonden. De verwachting is dat deze stijging verder doorzet en de Infoschuur 't Gooi ruimschoots aan haar doel beantwoordt.

Projecten Communicatie, Educatie en Voorlichting

Hilversumse Tankgracht

Op 22 april onthulden we drie infopanelen waarop de Hilversumse Tankgracht zichtbaar is gemaakt. Deze tankgracht was door de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog aangelegd. Het project was een samenwerking tussen de Historische Kring Albertus Perk en het GNR, met financiële bijdrage van de gemeente Hilversum. Net als het 'zichtbaar' maken van Fort Werk I in Gijzenveen paste dit in het onder de aandacht brengen van cultuurhistorische waarden in het 2800 hectare tellende Goois Natuurreservaat.

Koos Breukel. Erfgooiers

De tentoonstelling *Koos Breukel. Erfgooiers* (16 juni tot en met 30 augustus 2015) was een coproductie van het GNR, Singer Laren en de Stichting Stad en Lande. Er waren meerdere redenen voor het GNR om dit project en bijbehorende tentoonstelling te ondersteunen. Ten eerste betrof het een samenwerking tussen drie Gooise instellingen die weliswaar een verschillend primair doel hebben, maar veel uitgangspunten delen. Zo beschermt het GNR de Gooise natuur en presenteert Singer Laren die op kunsthistorische wijze, terwijl de Stichting Stad en Lande de geest van de erfgooiers levend tracht te houden. Ten tweede zorgde de deelname van Koos Breukel voor een lokaal en regionaal overschrijdend karakter; zijn werk is internationaal bekend en wordt alomt geroemd. Ten derde genereerde dit project nieuwe bronnen, namelijk de nieuw te vervaardigen portretten plus toelichtingen van de geportretteerden en niet onbelangrijk: nieuwe begunstigers.

Het project verschaftte inzicht in enerzijds een ‘verdwenen’ groep mensen, anderzijds in hoe identiteit zich vormt en op basis waarvan. En belangrijker; hoe identiteit verandert, welke maatschappelijke ontwikkelingen daaraan ten grondslag liggen en welke ethische overwegingen meespelen. Dit project sloot dus aan bij zeer actueel thema’s. Een regio bestaat immers niet alleen uit geografische afbakeningen of culturele tradities, maar komt ook tot stand door de relatie tussen mensen en hun omgeving. En ook daar lag de legitimiteit voor het GNR om dit project van harte te ondersteunen. We weten dat het GNR begon met de overname van vele erfgooiersgronden, maar we weten ook dat het erfgooiersverhaal intussen is opgegaan in ons verhaal - de natuurbescherming. Maar wat en wie waren of zijn erfgooiers? En wie is Koos Breukel?

Erfgooiers

Erfgooiers waren Gooise boeren en veehouders die collectief gebruiksrechten hadden op gemeenschappelijke gronden: weilanden of ‘meenten’, heiden, bossen, venen, moerassen en jachtvelden. Die rechten overerfden van vader op zoon. Vandaar *erf*-gooiers. Om hun gebruiksrechten te beschermen én opdat alleen erfgooiers die uitoefenden, richtten zij begin vijftiende eeuw een agrarische belangenorganisatie op: *Stad en Lande van Gooiland*. Die naam verwees naar de stad Naarden en de dorpen Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen en Laren. Onder druk van woningnood en door het afnemende boerenbedrijf kwam er uiteindelijk een eind aan.

Koos Breukel

Breukel maakt portretten van boeren en vissers, van politici en bestuurders, van schrijvers en kunstenaars, van blinden en verminkten en van sporters en kantoorpersoneel: ‘Ze [de portretten] zijn niet cosmetisch mooi. Geen opgesmukte schoonheid. Het is mooi omdat er suggestie inzit. Een goed portret maakt nieuwsgierig naar de persoon die erop staat’. In 2013 maakte Breukel de officiële staatsieportretten van koning Willem-Alexander en koningin Máxima. Zijn portretten van Jan Wolkers (1925-2007), Lou Reed (1942-2013) en Remco Campert hebben een plek veroverd in ons visueel geheugen. Maar ook de portretten van minder bekende of onbekende mensen doen ertoe. Breukel maakt daarin geen onderscheid: ‘Hij is zich bewust van het belang van de ontmoeting. Daarbij heeft Breukel niet de pretentie te denken dat hij iemands persoonlijkheid fotografeert. Hij weet dat hij slechts getuige is van een mensenleven’.

Fotoweekenden

We organiseerden twee fotoweekenden in Singer Laren waarvoor meer dan tweehonderd erfgooiers en/of hun nazaten zich aanmeldden. Breukel fotografeerde zoals hij dat altijd doet op locatie: ‘In een paar uur maak ik honderd foto’s. De een na de ander. Als een soort schoolfotograaf.’ Hij gaf geen kledingadvies. Hoogstens vroeg hij een jas aan of uit te doen. Make-up en een spiegel? Niet aanwezig, net als een decor. Hij maakte de erfgooiers niet mooier of lelijker, hij diende ze op zonder saus: ‘Ik had geen idee hoe een erfgooiër er per definitie uitziet. Ik ben me eerst gaan verdiepen in geschilderde portretten, zoals enkele hier [Singer Laren] hangen. En het viel me op dat er geen wezenlijk verschil bestond tussen hoe die schilders naar die erfgooiers keken en hoe ik dat doe. Er is een soort afstand. Je ziet dat het geen bekenden van me zijn. Ik bekijk ze simpelweg als onderwerp. Ik maakte ze niet rauwer, zette ze geen cowboyhoed op of gaf ze een dubbelloops jachtgeweer.’

De expositie

Er hingen meer dan veertig portretten van erfgooiers in de expositie, geflankeerd door enkele geschilderde erflaters. De geportretteerde erfgooiers waren tijdens de opening grotendeels aanwezig, liepen langs hun en andere portretten en lieten zich nogmaals fotograferen, dit keer door

een familielid of bekende met een smartphone. De ‘erfgooiersselfie’ was geboren. De reacties op de tentoonstelling waren zeer positief. De combinatie van hedendaagse fotoportretten met schilderijen werd als bijzonder ervaren. Veel mensen waren getroffen door de kwaliteit van de afdrukken en de bijzondere scherpheid van de foto’s. Enkele reacties: ‘Prachtige foto’s! Een heel mooie tentoonstelling!’, ‘Wat een foto’s! Ze hebben me ontroerd. Zo puur, zo zuiver. De echtheid van de mensen zijn door de fotograaf zo haarscherp weergegeven!’ en ‘Wij kwamen voor de Belgische tentoonstelling, maar u stal ons hart met deze prachtige foto’s.’

NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

Zonder de Nationale Postcode Loterij en haar deelnemers zouden wij een groot deel van onze plannen en doelstellingen niet kunnen realiseren. Projecten die met bijdragen van de Loterij in 2015 zijn gerealiseerd omvatten onder andere de voorzieningen voor de vrijwilligers, de investering in wandel-, fiets- en ruiterspaden over de natuurverbinding Zwaluwenberg en rond het uitkijkpunt Tafelberg.

Het uitkijkpunt Tafelberg op de Tafelberg- en Blaricummerheide is al eeuwenlang bekend. De staat van onderhoud liet en laat te wensen over. Er werd in 2015 een nieuw ontwerp gemaakt om de plek een nieuwe betekenis te geven. Niet zozeer als uitkijkpunt - want vroeger was het landschap open en nu is het dichtbegroeid - maar meer als recreatieve trekpleister met als ingrediënten een rustpunt tijdens een wandeling, het hoogste punt van het Gooi, de oude gemeentegrens van Blaricum en Huizen en het langdurige gebruik als uitkijkpunt. Volgend jaar zullen financiële middelen worden gezocht om het plan uit te voeren. Een wandel-, fiets- en ruiterspad liggen er dus al. Ook op de natuurbrug Zwaluwenberg werden routes voor wandelaars, fietsers en ruiters aangelegd.

VRIJWILLIGERS

Onze circa 350 vrijwilligers vormen een belangrijke intermediair tussen het GNR en de Gooise bevolking. Wij zijn de vrijwilligers zeer erkentelijk voor hun grote inzet en betrokkenheid.

Naast de vaste vrijwilligers zijn er ook groepen, organisaties en bedrijven die in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen bijdragen aan de instandhouding van de Gooise natuur. Veelal gebeurt dit in samenspraak met NL Doet en de Landelijke Natuurwerkdag. Voorbeelden zijn Defensiemedewerkers Zwaluwenberg, Rabo-medewerkers samen met cliënten van VISIO, studenten van de Universiteit Utrecht en MBO bouw, medewerkers van UWV Amsterdam en leden van Kiwanis en Rotary. Met het AZC Crailo was contact over het opzetten van een vrijwilligersploeg asielzoekers. In 2016 zal dat zeer waarschijnlijk zijn beslag krijgen.

Elke categorie vrijwilligers kreeg specifieke begeleiding, meestal van de boswachters en regiobeheerders. Met de vrijwilligerscentrales in Huizen, Bussum en Hilversum was structureel contact over werving van vrijwilligers. In 2015 waren er zes vrijwilligersgroepen die zich bezighielden met excursies, natuureducatie en voorlichting, tien groepen die zich bezighielden met monitoring van flora en fauna en twaalf groepen die kleinschalig natuurbeheer verrichtten (in totaal ging het om dertienduizend uur, dat overeenkomt met 8 fte's).

Om de aanwas van vrijwilligers in goede banen te leiden is scholing en training noodzakelijk. Met de terreinbeherende organisaties in Noord-Holland (TBO's) startten we met de ontwikkeling van een 'Groene academie' in Noord-Holland. Het doel is vrijwilligers beter en zelfstandiger te laten werken in de natuurgebieden. Aan dit programma hebben verdeeld over verschillende cursussen 47 GNR-vrijwilligers deelgenomen. Binnen de terreinbeherende organisaties (TBO's) in Noord-Holland nam het GNR hier het voortouw. Voor 2016 zullen succesvolle cursussen als leidinggeven aan vrijwilligersgroepen door vrijwillige coördinatoren en basiscursus ecologie worden herhaald en onder meer cursussen op het gebied van veilig werken binnen de 'Groene Academie' worden aangeboden. Doel is dat de natuurwerkgroepen steeds zelfstandiger kunnen werken. Overigens volgden GNR-medewerkers trainingen waarbij de aansturing en samenwerking met vrijwilligers centraal stonden.

De samenstelling en ontwikkeling van het cursusprogramma kwamen in nauwe samenwerking met Noord-Hollandse collega-instellingen tot stand en werden ondersteund door de provincie. We gingen in 2015 verder met de professionalisering van het vrijwilligerswerk, conform de voornemens in de *Notitie Vrijwilligerswerk Goois Natuurreservaat*. De Steunstichting stelde een bedrag beschikbaar ten behoeve van de personele ondersteuning. Naast het faciliteren en opleiden van de vrijwilligers ging het om beter, uitvoeriger en vooral veiliger vastleggen van de vrijwilligersgegevens.

Al vele jaren is de jaarlijkse vrijwilligersmiddag in december een vertrouwd onderdeel. In 2015 ontvingen we in het zalen- en horecacomplex de Graaf Wichman Huizen bijna 200 vrijwilligers. Directeur-rentmeester Bert van der Moolen heette de vrijwilligers welkom waarna er toespraken volgden van voorzitter Elbert Roest, de wethouder Cultuur van Huizen Gerrit Pas en vrijwilligerscoördinator Jaap Vlaanderen. Bij vertrek kreeg iedere vrijwilliger een 'kerstpakket' als blijk van waardering.

Nieuwe kleding

Alle vrijwilligers die wekelijks in de natuurterreinen van het Goois Natuurreservaat werken, kregen in het verslagjaar een kledingpakket. Met deze kleding kunnen ze veilig in weer en wind aan de slag en zijn ze herkenbaar. Voor argeloze voorbijgangers was het namelijk niet altijd helder wat die mensen deden en of dat wat ze deden wel mocht. Het label *Vrijwilliger met het GNR-logo* biedt

duidelijkheid en uiteraard lichten de vrijwilligers graag toe met welk doel de werkzaamheden worden verricht.

Maatschappelijke stages

Behalve vanuit het bedrijfsleven meldden zich in het verslagjaar ook scholieren aan voor maatschappelijke stages (MAS). Voornaamste motivatie: zich in het kader van educatie inzetten voor werkzaamheden in de natuur. De vrijwilligerscentrales fungeren inderdaad vaak als makelaar tussen vrager en aanbieder.

Groepsverblijf 't Laer voor veldwerk en natuureducatie

Groepsverblijf 't Laer biedt overnachtingsmogelijkheid aan groepen tot 50 personen die zich richten op natuureducatie, -beheer en -beleving. Doel is om volwassenen en kinderen nadrukkelijk bij de natuur te betrekken. Direct naast het groepsverblijf ligt Speelbos 't Laer dat vooral gericht is op actief buiten zijn en de natuur te beleven. Als vervolg op eerdere notities over de toekomst van 't Laer werd gestart met een discussienota waarin verschillende scenario's worden geschetst. Het doel is begin 2016 een keuze te maken over de te volgen koers.

Speelbos 't Laer

Speelbos 't Laer was opnieuw een groot succes. Het project kenmerkt zich door de lage realisatie- en exploitatiekosten en de inzet van veel vrijwilligers. In 2015 werd verder gewerkt aan het duurzaam in stand houden van het Speelbos met als resultaat een vaste groep vrijwilligers die meerdere keren per jaar een bijdrage leveren, bijvoorbeeld aan de planvorming voor het Speelbos Sijsjesberg, waarover contacten zijn gelegd met de gemeente Huizen. De verwachting is dat in 2016 helderheid komt over de haalbaarheid van dit tweede speelbos in het noordelijke deel van het Gooi.

BESTUUR EN BESTUURSONDERSTEUNING

Het bestuur van de Stichting Goois Natuurreservaat bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur is samengesteld uit 17 leden (incl. voorzitter) en 17 plaatsvervangers. Het dagelijks bestuur omvat 8 leden (incl. voorzitter) en 8 plaatsvervangers.

Bestuur en bestuursondersteuning

Het algemeen bestuur vergaderde tweemaal, het dagelijks bestuur tienmaal. De voorzitter werd tot 2015 benoemd uit de vertegenwoordigers van de provincie Noord-Holland die zitting hebben in het algemeen bestuur. Medio 2015 besloot het bestuur om een andere invulling te geven aan de voorzittersfunctie. Dit zal in 2016 zijn beslag krijgen. Het bestuur wordt bijgestaan door de directeur-rentmeester, tevens ambtelijk secretaris van het bestuur.

De directeur-rentmeester is belast met het technisch, juridisch, financieel en administratief beheer van de bezittingen, en wordt daarbij ondersteund door de medewerkers. Daarnaast is hij woordvoerder namens het GNR, ondersteund door de afdelingshoofden en de coördinator communicatie.

Klankbordgroep

De Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat geeft gevraagd en ongevraagd adviezen en suggesties aan de directeur-rentmeester over het beheer van de natuurterreinen. De groep bestaat uit vertegenwoordigers van onder meer verenigingen en stichtingen op het gebied van sport, natuur en archeologie, die in georganiseerd verband gebruikmaken van de terreinen.

Controller en financiële administratie

Het bestuur laat zich bij het uitvoeren van het geldelijk beleid bijstaan door de controller en de Financiële Adviescommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de 8 participanten. De controller is tevens controller van de Steunstichting.

Steunstichting

De directeur-rentmeester is statutair lid van het (dagelijks) bestuur van de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Hij is verantwoordelijk voor het inbrengen van het beleid van het GNR en het programmeren en aanvragen van doelgiften voor de uitvoering van projecten. Samen met de coördinator communicatie onderhoudt hij het contact met de fondsenverstrekkers.

INVOERING DUURZAAMHEIDSAGENDA EN VERVOLG VAN HET DUURZAAMHEIDSTRAJECT

Duurzaam GNR

Duurzaamheid is vanzelfsprekend en belangrijk voor het GNR. Te onderscheiden zijn drie componenten:

- a) duurzame bedrijfsvoering
- b) duurzame energieopwekking (bv. zonnepanelen)

c) duurzame inkoop¹.

In het verslagjaar stond net als in 2014 de verdere invoering helaas op een lager pitje als gevolg van het grote tijdsbeslag van diverse verkenningen en capaciteitsproblemen.

Duurzaamheidsbeleid

Het duurzaamheidsbeleid van GNR wordt in 2016 ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd. Belangrijkste doelstellingen:

- 1) reductie van de klimaatvoetafdruk met achtereenvolgens 20% in 2016, 50% in 2020 en 95% in 2050;
- 2) inkopen op duurzame wijze: in 2016 in 50% van de gevallen, in 2018 in 100%;
- 3) bijdragen aan de duurzame opwekking van energie, mits daarvoor sponsors worden gevonden zodat dit niet ten koste gaat van het budget voor natuurbeheer.

¹ Duurzaam bouwen en duurzaam terreinbeheer worden later ingevuld.

GEBIEDSONTWIKKELING

Op grond van haar statuut zal de stichting blijven streven naar aankoop van natuurterreinen, gronden met natuurpotentie of gronden met landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde.

Het GNR is ruim 27,8 km² groot. In 2015 vond er een beperkte grondruil met een particulier plaats in de Zanderij Cruysbergen. Hierbij is door de stichting een oppervlakte van 98 m² in eigendom aan de particulier overgedragen in ruil voor 131 m² van het particuliere bezit. Voor de realisatie van een vrij liggend fietspad aan de westzijde van het provinciale deel van de Utrechtseweg (N417) werd aan de provincie in totaal 3.069 m² bosterrein verkocht. Tegelijkertijd verleenden we aan de provincie Utrecht een recht van opstal voor enkele faunaverbindingen in de Utrechtseweg die uitmonden in ons gebied. Ook de ondergrond van het kunstwerk van de natuurbrug in de Utrechtseweg – de zogenoemde landhoofden van de brug – zijn hierbij in eigendom overgedragen.

Het voormalige kloostercomplex ‘De Stad Gods’ op het Landgoed Monnikenberg is in erfpacht uitgegeven in combinatie met de uitgifte in erfpacht van 8.309 m² ondergrond van de gebouwen, erf en parkeerterrein.

Eind 2015 bedroeg de oppervlakte van het GNR 2782.50.96 hectare.

Eind 2014 was dat 2782.81.32 hectare.

GEBOUWEN EN TERREINEN

Het onderhoud van de gebouwen en het contact met de gebruikers van de gebouwen vergde veel aandacht en inzet van onze regiobeheerders, boswachters en terreinbeheerders. Om een inzicht te verkrijgen in wat die boswachters en terreinmedewerkers nu precies doen, interviewden we John Didden en Melvin Scholten.

In 2013 startte de planmatig uitvoering van cyclisch onderhoud aan de gebouwen. In 2015 voerden we herstel- en schilderwerkzaamheden uit aan het kantoor van het GNR in de Zanderij Crailoo, twee aan particulieren verhuurde woningen op het Landgoed Monnikenberg en de woning bij de infoschuur in de Zanderij Crailoo. Naar deze woning en de infoschuur werd in het verslagjaar vanuit de bebouwde kom van Hilversum een waterleiding aangelegd.

Zoals eerder vermeld werden de kloostergebouwen op het landgoed Monnikenberg in het verslagjaar in eigendom overgedragen aan BOEi; daarmee kwam voor het GNR een einde aan de kosten van beheer en onderhoud aan de gebouwen en de kosten van de nutsvoorzieningen.

Interview John Didden

Boswachter. Iedereen heeft over deze functionaris gehoord, maar velen weten niet wat hij precies doet. Dat vragen we aan John Didden. Hij werkt intussen dertien jaar als boswachter bij het GNR.

Wanneer wist je het: ik word boswachter.

‘Ik ben altijd een natuurbeschermer in hart en nieren geweest. Als mijn leeftijdsgenoten gingen voetballen en later stappen, was ik druk bij de scouting, WNF-rangers² of het IVN³. Ik begon op de Biologische School – een agrarische opleiding – en vervolgde met de Middelbare bosbouw- en cultuurtechnische school. Daarna ging het vanzelf.’

Hoe ben je bij het GNR terechtgekomen?

‘Ik was zeven jaar in dienst bij de gemeente Arnhem als natuurwachter. Daar vond een reorganisatie plaats en toen wezen ze mij op een vacature in het Gooi. Bij het GNR. Ik ben intussen de langstzittende boswachter. We zijn met zijn vijven en ik coördineer het team.’

En wat doet een boswachter van het GNR?

‘Onze standaardopdracht is vierledig: voorlichting, communicatie, natuurbescherming en -beheer en handhaving en toezicht. De uitvoering varieert per persoon. De een houdt zich bezig met bosbeheer, de ander met archeologische vondsten. Die taakverdeling gaat organisch. Maar we zijn alle vijf handhavers en toezichthouders en alle vijf verzorgen excursies.’

Wat is jouw hoofdtaak?

‘Recreatie. Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen, zoals geocaching⁴, mountainbiken en overvliegende drones. Alle activiteiten sorteren effect op ons natuurterrein en daar moeten we én

² Jeugdclub van het Wereld Natuur Fonds.

³ Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid.

⁴ Een buitenspel waarbij de deelnemers met behulp van een GPS-ontvanger of telefoon een verstopplaats (cache) moeten vinden. In feite digitaal schatzoeken.

iets van vinden én we moeten er afspraken over maken. Want als het drie dagen vriest, wil iedereen overal schaatsen, als het dertig graden is, wil iedereen overal zwemmen’.

Hoe reageren mensen op een handhavende boswachter?

‘De meeste mensen reageren goed op vermaningen. Ik geef ze een folder mee, waarschuw vriendelijk. Dan snapt iedereen het. Op het moment dat je een proces-verbaal uitschrijft, ligt dat anders. We zijn ook BOA (Buitengewoon Opsporingsambtenaar), dus wij mogen iemand staande houden om de identiteit vast te stellen. Als dat problemen geeft, volgt een aanhouding en contact met het politiebureau.’

Maar veel mensen denken: een bos, daar mag mijn hond loslopen.

‘Men weet eigenlijk precies waar de hond los mag of aangelijnd moet lopen. Het staat op alle bordjes, in folders en op de website. Het is eerder burgerlijke ongehoorzaamheid en iedereen heeft wel een “motief” om zijn hond los te laten.’

Hoe erg is dat eigenlijk?

‘Er zijn drie goede redenen om honden in bepaalde gebieden aan te lijnen. Ten eerste ter bescherming van de grazende schapen en runderen, ten tweede om mensen te behoeden tegen overlast van andermans hond en ten derde ter bescherming van jonge dieren, wilde fauna en de nesten van broedvogels.’

Er zijn mensen die de grote grazers willen aanraken. Enig idee waarom?

‘Naïviteit. Mensen stappen op een koe af om een foto te maken, maar verstaan de taal van het dier niet. Als ie zijn koppie naar beneden doet, dan zegt ie donder op en als je hem dan over zijn koppie krauwt, ja ... dat gaat niet goed. Een gezond wantrouwen ten opzichte van dergelijke grote dieren is op zijn plaats. Staan ze op een fietspad? Draai om! Neem eens een andere route.’

Wat vind je van het natuurbeheer in Nederland?

‘[Lachend] Tuinieren op een vierkante kilometer. De Nederlandse natuur is klein en wat we hebben, dat moeten we behouden. We hebben geen oernatuur, je bent steeds aan het ingrijpen in allerlei cultuurhistorische relictten: heide en veen zijn voortgekomen uit landbouwculturen, ontginningen en grondstoffenwinning. En alle bossen op de arme zandgronden zijn relatief jonge aanplant.’

Oernatuur?

‘Ja, die hebben we dus niet. Wil je dat benaderen, dan moet je naar Terschelling. Ga een weekje naar de Bosplaat, dan beleef je echte Hollandse natuur. Aan de ene kant de Waddenzee, aan de andere kant de Noordzee, onweer boven je hoofd. Maar er bestaan in het Gooi veel verschillende landschapstypen en ecologische gebieden naast elkaar. Op drie kilometer is er een aardige variatie: engen, kust, grotere bosvlaktes. In Canada is oernatuur, maar wel duizend vierkante meter van hetzelfde’.

Wat is je favoriete plek?

‘Ik woon aan de rand van het Spanderswoud, ik kom er graag. Je wordt ontzettend klein als je daar staat. Het is mooi omgevormd tot een ecologisch bos, door stormgaten te creëren, bomen om te lieren, dood hout te laten staan. Nu zitten daar dassen, vossen, raven en boommarters. Als die in je bos leven, doe je het goed.’

Maar marters en dus dassen zie je niet.

‘Nee, maar die dieren hebben een intrinsieke waarde. Ze zijn ervan zichzelf, niet voor ons. Dat vertel ik ook tijdens excursies. Het is geen dierentuin. Soms zie je ze wel, maar dan moet je geluk hebben. Laatst belde iemand enthousiast op; ze had een das gezien. Ik antwoord dan: “Geniet er vooral van, want de kans dat het nog een keer gebeurt, is bijzonder klein”.’

Het GNR staat er goed voor.

‘We hebben het goed geregeld, maar als mensen zich zouden realiseren dat ze niet de enige gebruikers zijn, komen we een stuk verder. In deze stressvolle regio is natuur van levensbelang. Men wil graag recreëren, maar kijkt vooral naar het eigen belang. De regels gelden echter niet alleen voor andere mensen, maar voor iedereen.’

[KADER Facts & Figures Boaregistratiesysteem

600 overtredingen

193 waarschuwingen

137 processen-verbaal

23 overtredingen Flora- en faunawet

110 overtredingen Milieuwet, waaronder aantreffen (hennep-) afval en vuurwerk

4 overtredingen Visserijwet

2 overtredingen vliegverkeer (ongeeoorloofd gebruik drones en andersoortige vliegtuigen)

296 overtredingen Wetboek van Strafrecht:

26 x buiten wegen en paden

146 x loslopende honden

27 x paardrijden zonder vergunning GNR

15 x vuur

28 x vernieling

11 x aandachtvestigingen van overlast jeugd

70 overtredingen Wegenverkeerswet:

24 x brom- en snorfietsen en snorfietsen op recreatieve fietspaden

44 x geslotenverklaring vierwielige motorvoertuigen en parkeren voor in- of uitrit of in parkeerverbodzone]

Interview Melvin Scholten

Melvin Scholten werkt sinds elf jaar bij het GNR als terreinmedewerker. Samen met vier collega's voert hij diverse werkzaamheden uit op de heidevelden, in de bossen en zandverstuivingen. Maar vlak voor dit gesprek stond hij op een ladder een stopcontact af te monteren ... ofwel de werkzaamheden van een terreinmedewerker beperken zich niet tot het buitengebied.

Manusje van alles?

‘Wij komen overal, binnen en buiten, en voeren alle voorkomende werkzaamheden uit. We hebben geen direct leidinggevende. Via alle afdelingen komen er werkzaamheden binnen. De prioriteiten bepalen we zelf. Vroeger was dat anders. Toen liepen er dertig terreinmedewerkers met een bosmaaier op linie de prunus af te zagen, tegenwoordig zijn wij inderdaad meer manusjes van alles. We zijn met zijn vijven. Dat is voldoende, omdat wij voor het vaste onderhoud en de ad hoc zaken zijn en de grote projecten door aannemers worden uitgevoerd, zoals het heidebeheer en de prunusbestrijding.’

Ik hoor nu al twee keer prunus. Wat is het probleem?

‘De prunus of Amerikaanse vogelkers is een exoot en zaait vreselijk veel en snel uit. Daarom wordt hij eruit getrokken. Het is een lastige plant die we liever niet in het terrein willen hebben, maar hij komt overal voor en al heel lang. Er groeit weinig tot niets onder, de inheemse soorten krijgen dus minder snel een kans.’

Zijn er meer exoten?

‘Jazeker, de Amerikaanse eik, de Douglasspar. Die halen we meestal ook weg. De hei moet open blijven, vandaar dat begroeiing wordt verwijderd. Brem hoort daar weliswaar, maar overwoekerende oude brem wordt soms ook verwijderd.’

Je solliciteerde elf jaar geleden. Wist je toen wat het GNR was?

‘Nee, niet echt. Een van de vragen tijdens het sollicitatiegesprek was “wat weet je van het terrein?” Ik antwoordde: “Volgens mij is er hier veel water”. Ik kom uit Driemond en dacht het zal wel zo een beetje erop lijken, maar ja, er was juist erg weinig water. Nu ken ik het gebied uiteraard zeer goed. Het is afwisselend en divers; er zijn heidevelden, zandverstuivingen, er is bebossing.’

Hoe verbonden jullie je tot de boswachters?

‘Boswachters zijn ook handhavers en toezichthouders, dat zijn wij niet. Als de boswachters een grote partij illegale stort aantreffen, dan helpen wij natuurlijk met de boel op te ruimen. Sterker, als het erg veel is, doen wij dat.’

Wat doe je het liefst?

‘Knutselen met hout, zoals landbouwhekken maken, klaphekken herstellen. Er zijn trouwens weinig werkzaamheden die ik niet leuk vind. Zo hebben we net de tellers op de natuurbrug geplaatst – die tellen dieren én mensen – en dat vind ik net zo leuk als het timmeren van een landbouwhek.’

En waar kom je het liefst?

‘Echt een favoriete plek heb ik niet, maar ik heb wel plekken waar ik het liefst niét kom. De hoek van Anna’s Hoeve bijvoorbeeld. Die waterpartijen, de weg dwars door het gebied, de vijvers. Er wordt daar veel gesloopt en vernield. Maar alle andere gebieden binnen het GNR vind ik allemaal even mooi.’

Je woont ook in Driemond. Hoe kijkt men daar aan tegen je werk en het GNR?

‘Men is altijd verrast over de omvang en dat wij dat hele gebied bestrijken. En als ik met vrienden hier ga hardlopen, en we zetten de auto bij de Franse Kampweg en lopen vervolgens de Westerheide op, ja dan zijn ze onder de indruk. Van de grootte, het weidse, de hoeveelheid heide. Zeker als het de eerste keer is. Want je rijdt eigenlijk met je auto eromheen, je ziet dan niks.’

Wat vind je van de Gooise recreanten?

‘Die zijn wel gebekt. Maar ik heb vanaf mijn veertiende bij een hoveniersbedrijf gewerkt, en heb vrij snel door met wat voor mensen ik te maken heb. Ik heb nooit problemen. Soms helpt humor, soms moet het wat zakelijker, het is maar net wat voor mensen het zijn.’

Hoe ga je het terrein rond?

‘Met de auto, voorzien van gereedschap, zodat we alles ter plaatse kunnen maken of opruimen. We hebben twee trekkers, eentje voor veetransport en wegenonderhoud, eentje met een kraan. Tegenwoordig krijgen we veel foto’s binnen, kunnen we vooraf zien of we de auto of én welke trekker we nodig hebben. Die fotografie is echt een hulpmiddel.’

Je zit ook in de pvt (personeelsvertegenwoordiging)

‘Klopt. Zo hebben we met succes gepleit voor het behoud van een zelfstandig GNR. We bestaan al 84 jaar, en als je meer dan tachtig jaar een gebied zodanig beheert en behoudt, dan gooi je dat niet zomaar aan de kant. We hebben in al die tijd aardig aan de weg getimmerd. Het GNR heeft bestaansrecht als zelfstandige organisatie.’

Jij gaat hier niet weg.

‘Nee. Het buiten werken is fantastisch, dat is waarom ik hier ben. Ik heb weleens gedacht aan het boswachterschap, maar ik wilde toch buiten werken. Als je dan hier terecht komt en dat optimaal kan doen: ideaal. Ik zou ook geen andere functie willen. Dit is veel te leuk.’

BEDRIJFSVOERING

De rechtspositie van het GNR komt overeen met die van de provincie Noord-Holland: de Collectieve Arbeidsovereenkomst Provincies – CAP.

Personeel

Het GNR heeft geen werknemers in dienst met een inkomen boven dat van de minister-president, zoals bedoeld in de Wet Normering Topinkomens (WNT en/of de door de provincie Noord-Holland te hanteren inkomensnorm gesubsidieerde instellingen). Voor 2015 was dat plafond vastgesteld op € 178.000,- (inclusief pensioen- en werkgeverslasten), zijnde 100% van het ministersalaris.

De directeur-rentmeester is conform het systeem Functiewaardering Provincies ingeschaald in schaal 16. De totale loonkosten, inclusief werkgeverslasten, van de directeur-rentmeester in 2015 bedragen € 118.795 (in 2014 was dit € 119.766). Daarnaast ontving de directeur-rentmeester een vergoeding voor woon-werkverkeer en dienstreizen in de vorm van een NS-businesscard, inclusief jaarabonnement fietsenstalling. Kosten hiervan in 2015: € 4.548.50 (in 2014 € 4.519).

Per 1 januari 2016 had het GNR 28 werknemers in dienst. Per 1 mei is een medewerker (1 fte) met pensioen gegaan en per 1 september 2015 is er opnieuw een vacature ontstaan van 1fte voor de functie van boswachter. Van de goedgekeurde formatie per 31 december 2015 staat, naast voornoemde vacatures per 1 januari 2015 alleen nog de vacature van 0,75 fte medewerker financiële administratie open. Deze vacature was in afwachting van de verdere ontwikkelingen met betrekking tot een eventuele samenwerking tot juli 2015 via een uitzendkracht opgevuld.

Verzuimanalyse

In 2015 bedroeg het verzuimpercentage 7,45%. In 2014 was dit 8,42%. Het is een lichte daling, echter door een aantal langdurig zieken is het percentage aan de hoge kant. Door deze langdurige ziektegevallen uit de meting weg te laten, is het kortdurende verzuimpercentage 1,62%.

Extern personeel

In de jaarrekening zijn kosten verwerkt van een uitzendkracht.

Overzicht personeelsopbouw				
naar leeftijd en geslacht per 1-1-2016				
	man	vrouw	totaal	
20-29	2	1	3	
30-39	3	1	4	
40-49	4	2	6	
50-59	10	2	12	
=>60	3		3	
Totaal	22	6	28	

In onderstaande tabel is het verloop van de werkelijke personeelsformatie in 2015 weergegeven.

De personeelsformatie 2015 (in fte)

Functie	stand 01-01-15	Bij	Af	stand 31-12-15	fte begroting
Rentmeester	1,00			1,00	1,00
Hoofd beleid en organisatie	1,00		1,00	-	1,00
Managementassistent	0,89			0,89	0,89
Secretariaat	1,80			1,80	1,58
Coördinator communicatie	0,60			0,60	0,60
Bedrijfsbureau en administratie	2,00			2,00	2,00
Projectmedewerker	-	0,89		0,89	0,89
Systeembeheer	0,40			0,40	0,40
Financiële administratie	-			-	0,75
Controller	0,89			0,89	0,89
Hoofd terreinbeheer	1,00			1,00	1,00
Regiobeheerders	2,00			2,00	2,00
Boswachters	4,78		1,00	3,78	4,83
Boswachter/beheerder rijwielpaden	0,67			0,67	0,67
Veeverzorger	1,00			1,00	1,00
Schaapherders	2,00			2,00	2,00
Terreinmedewerkers *1	5,00	2,00	1,00	6,00	5,00
Communicatie en vrijwilligers	1,00			1,00	1,00
Structurele formatie	26,03	2,89	3,00	25,92	27,50
Tijdelijk *2					
Medewerker communicatie/draagvlak *1	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67
	26,70	3,56	3,67	26,59	28,17

*1 In de loop van 2015 is aan een terreinmedewerker op eigen verzoek ontslag verleend. In de loop van 2016 gaat 1 van de nog aanwezige terreinmedewerkers met pensioen. Bij de vervulling van de in 2015 ontstane vacature bleken een tweetal kandidaten geschikt voor benoeming. Rekening houdende met de te verwachten vacature in 2016 is besloten beide kandidaten een jaarcontract aan te bieden. In de loop van 2016 wordt het aantal fte terreinmedewerkers weer tot 5,0 fte teruggebracht.

*2 Dit betrof een tijdelijk functie voor maximaal twee jaar. De functionaris houdt zich vooral bezig met draagvlakversterking, werving van begunstigers voor en profilering van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. De aan deze functie verbonden kosten gedurende die periode en eventuele vervolgcosten worden volledig gefinancierd door Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Medio 2015 is besloten het contract tijdelijk met nog maximaal een jaar te verlengen (tot drie jaar). Het tijdelijk dienstverband loopt tot 1 oktober 2016.

Overige bedrijfsvoering

Huisvesting

De organisatie was in 2015 gehuisvest in een kantoor met de noodzakelijke kosten voor verzekering enz., energie, inbraak- en brandbeveiliging en overige zakelijke lasten. Voor het beheer waren werkplaatsen e.d. beschikbaar. Het kantoor werd in 2015 aan de buitenkant geschilderd.

Voertuigen en machines

In 2015 werden een bedrijfsauto en een aanhanger vervangen.

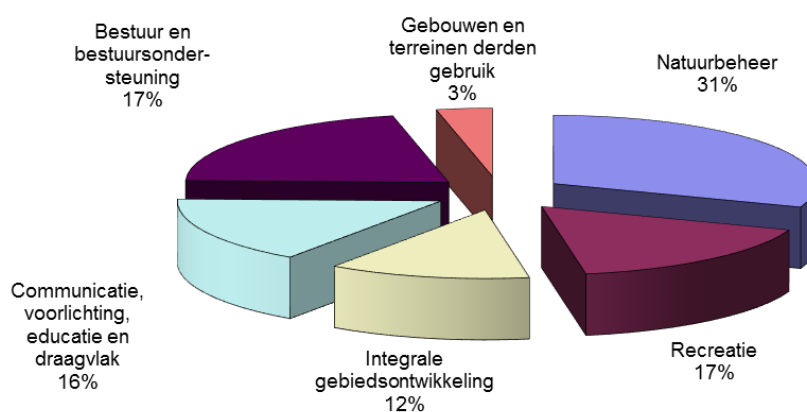
FINANCIEN

*Functionele indeling:***Overzicht van lasten en baten per hoofddoel**

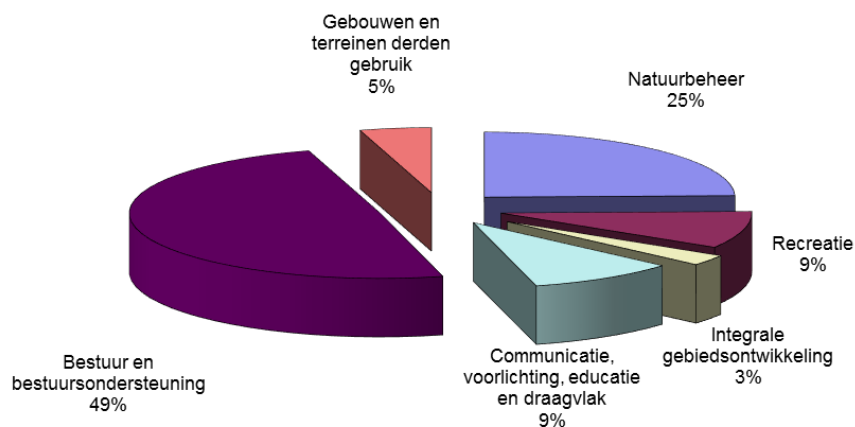
bedragen x € 1.000 (inclusief reserve mutaties)

	lasten	baten	saldo
Natuurbeheer	1.346	1.083	-263
Recreatie	735	404	-331
Integrale gebiedsontwikkeling	544	117	-427
Communicatie, voorlichting, educatie en draagvlak	693	418	-274
Bestuur en bestuursondersteuning	930	2.173	1.243
Gebouwen en terreinen derden gebruik	151	202	52
	4.397	4.396	-1

Lasten per hoofddoel

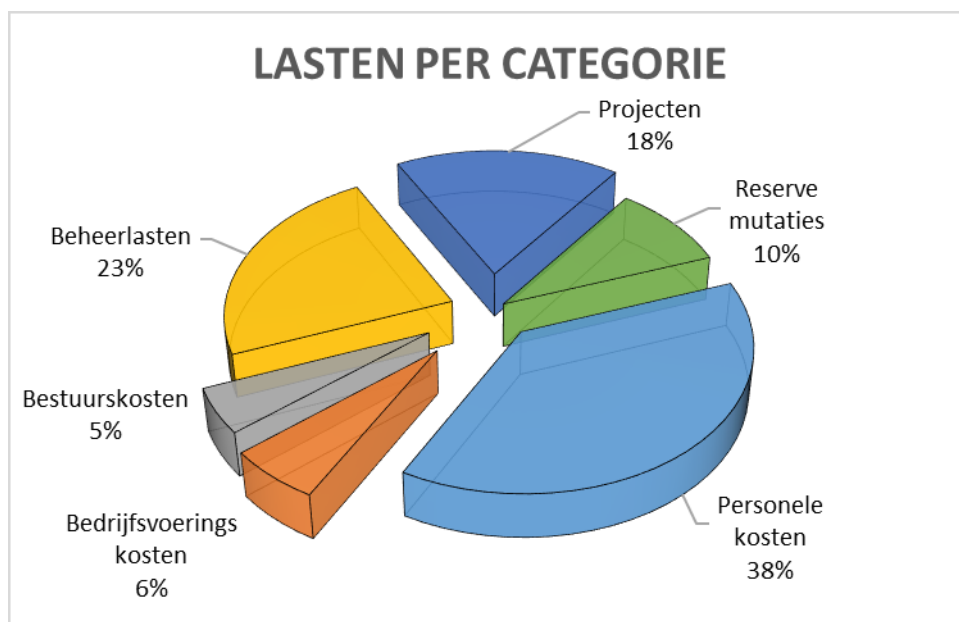

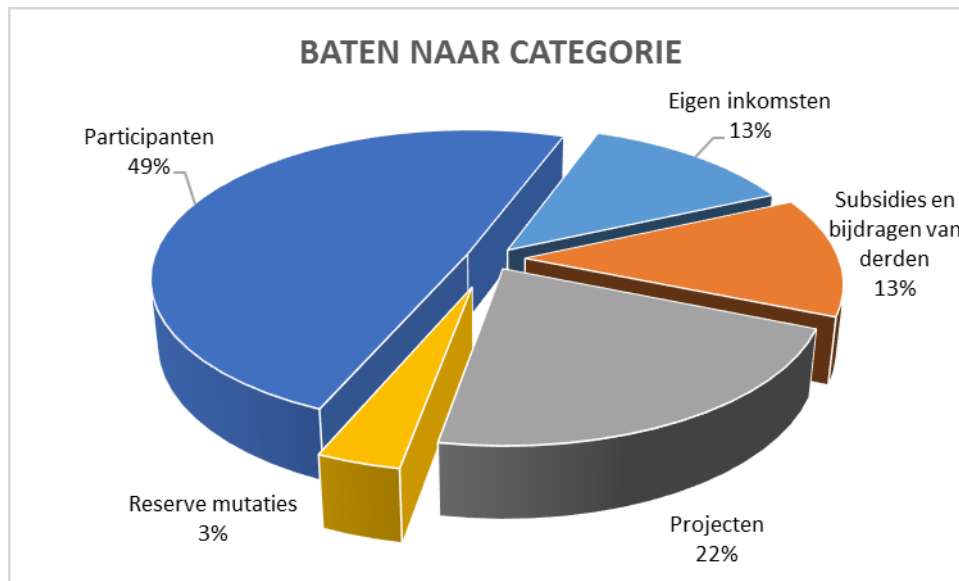
Baten per hoofddoel

Categoriale indeling

Staat van baten en lasten naar categoriën							
bedragen x € 1.000							
Lasten:	jaarrek. 2015	gew.begr. 2015	jaarrek. 2014	Baten:	jaarrek. 2015	gew.begr. 2015	jaarrek. 2014
<i>Personeel</i>				<i>Eigen inkomsten</i>			
Lonen en salarissen	1.612	1.642	1.635	Huren en pachten	286	252	293
Overige personeelskosten	56	46	63	Beheer voor derden	48	47	49
Uitzendkrachten/inhuur	24	34	105	Overige eigen inkomsten	225	163	425
<i>subtotaal personeel</i>	<i>1.692</i>	<i>1.723</i>	<i>1.803</i>	<i>subtotaal eigen inkomsten</i>	<i>558</i>	<i>463</i>	<i>767</i>
<i>Bedrijfsvoering</i>				<i>Subsidie en bijdragen derden:</i>			
Huisvesting	82	51	63	SNL regeling	476	472	466
Kantoor en automatisering	110	96	96	Overige subsidies	30	17	14
Afschrijving op vaste activa	74	108	76	Steunstichting	64	97	72
<i>subtotaal bedrijfsvoering</i>	<i>265</i>	<i>254</i>	<i>235</i>	<i>subtotaal subsidies en bijdragen</i>	<i>570</i>	<i>585</i>	<i>552</i>
<i>Bestuurskosten</i>	<i>223</i>	<i>169</i>	<i>461</i>				
<i>Beheerlasten</i>	<i>1.020</i>	<i>1.263</i>	<i>1.130</i>				
<i>Projecten (excl.personeelslasten)</i>	<i>781</i>	<i>p.m.</i>	<i>871</i>	<i>Projecten (incl. personeel)</i>	<i>952</i>	<i>246</i>	<i>1.047</i>
<i>Toevoegingen reserves</i>	<i>417</i>	<i>67</i>	<i>80</i>	<i>Aanwendungen reserves</i>	<i>158</i>	<i>273</i>	<i>296</i>
	<i>4.398</i>	<i>3.476</i>	<i>4.580</i>		<i>2.237</i>	<i>1.567</i>	<i>2.663</i>
				<i>Participantenbijdragen</i>	<i>2.159</i>	<i>1.909</i>	<i>1.843</i>
Totale lasten:	<u>4.398</u>	<u>3.476</u>	<u>4.580</u>	Totale baten:	<u>4.397</u>	<u>3.476</u>	<u>4.505</u>
Nadelig saldo					1		75

RISICOPARAGRAAF

Wens tot uittreding Amsterdam

In 2014 werd in het kader van de wens van Amsterdam om uit de stichting te treden door het bestuur van de stichting GNR en door Amsterdam zelf hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank. Dat geding diende in de zomer van 2014. Het gerechtshof gaf in zijn uitspraak aan dat de gemeente Amsterdam met ingang van 01-01-2017 uit de stichting mag treden met inachtneming van een opzegtermijn van vijf jaar, zonder verdere compensatie. Eind 2014 stelden de overige 7 participanten cassatie in bij de Hoge Raad. Naar verwachting zal de Hoge Raad medio mei 2016 tot een uitspraak komen.

Van Verkenning samenwerkingsmogelijkheden met PWN naar het Transitieplan

In december 2014 lag een voorkeursmodel samenwerking GNR met PWN voor ter besluitvorming. Mede door een stevige maatschappelijke discussie in het Gooi besloot het bestuur om een gezaghebbend onafhankelijk deskundige in te zetten, die als opdracht kreeg om tot een rapport van bevindingen te komen over het voorkeursmodel en over mogelijke andere scenario's.

In vervolg op de verkenning van Winsemius heeft het bestuur in november 2015 het *Transitieplan* (TP) vastgesteld. De kern van het plan is:

1. Het GNR wordt nadrukkelijker gepositioneerd als 'groene' drager van de identiteit van de regio. De gemeenten in het Gooi profileren zich nadrukkelijker dan voorheen als eigenaar van het GNR.
2. De bestuurskracht van het GNR wordt versterkt, de Governance structuur wordt aangepast aan de eisen van deze tijd en het politiek-bestuur beperkt zich tot haar kerntaken zoals kader stellen en controle.
3. De weerbaarheid van de werkorganisatie wordt verhoogd en gaat actief allianties aan met haar omgeving.
4. De investeringsbereidheid van inwoners en andere externe partijen wordt vergroot om randvoorwaarden te scheppen voor een solide toekomstige financiële huishouding.

In de periode december 2015 tot en met medio maart 2016 ligt het plan ter beeldvorming voor aan de leden van het algemeen bestuur en aan de raden en staten van de participanten. Er kunnen ook eventuele zienswijzen ingebracht. Het dagelijks bestuur zal dan vervolgens ter vaststelling een definitief plan aan het algemeen bestuur voorleggen onder vermelding van de ingediende zienswijzen.

Personeel en organisatie

Het GNR heeft de rechtsvorm van een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is echter gebaseerd op de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies (CAP) van de participant provincie Noord-Holland. Dit houdt in dat het GNR in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogeheten 'eigenrisicodrager' en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG groep (voorheen ABP).

Het eigenrisicodragerschap brengt de nodige risico's met zich mee. Met name bij ontslag of beëindiging van het dienstverband van een personeelslid als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband bij een aanstelling voor bepaalde tijd, houdt dit in dat de WW-uitkeringlasten voor rekening van GNR zijn.

Vanwege het eigenrisicodragerschap zijn er ook risico's bij langdurige arbeidsongeschiktheid. De salarislasten van de betrokkene(n) komen dan gedurende de eerste twee jaar voor rekening van het GNR.

Een ander risico speelde op het vlak van projecten. In de gewijzigde begroting 2015 is een goedgekeurde structurele formatie opgenomen van 27,50 fte. Van deze formatie wordt 3,14 fte op begrotingsbasis toegerekend aan projecten/activiteiten van de stichting Steun Goois Natuurreservaat en door hen gefinancierd. Wanneer de financiering van de projecten of de begunstigersbijdragen wegvalt, vervalt ook de dekking van de genoemde formatie en zal dit tot een organisatieaanpassing moeten leiden, met als risico om gedurende een bepaalde periode geconfronteerd te worden met ongedekte personeelskosten.

Over 2015 werd een werkelijk bedrag van ruim € 107.000 van de Steunstichting ontvangen (een equivalent van 1,66 fte). Ten opzichte van de begroting van 2015 laat dit een nadeel zien van bijna € 94.000. Dit bedrag is ten laste gebracht van de exploitatie en is voor 2015 meegenomen in het exploitatieresultaat.

Projecten

Risico's bij projecten zijn er altijd. In de eerste plaats is er het risico van overschrijding van het beschikbare projectbudget. Voor de afdekking van dit risico wordt een bestemmingsreserve bijzondere projecten aangehouden: per ultimo 2015 ruim € 83.000 (ultimo 2014 ruim € 81.000).

In 2015 werden zeventien projecten financieel afgesloten en werd er per saldo een bedrag van € 1.200 aan de bestemmingsreserve toegevoegd, zoals opgenomen in bijlage III van de jaarrekening. Bij de resultaatbestemming is dit bedrag toegevoegd aan de reserve bijzondere projecten.

Een ander risico bij projecten is de financieringscomponent. Voor de eigen bijdragen aan de uitvoering van gesubsidieerde projecten of van projecten van derden is het GNR onder meer afhankelijk van de bijdragen van de stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten voornamelijk uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij (NPL).

Beheer

In 2015 werd verder gewerkt aan de implementatie van het in 2012 aangeschafte beheerinformatiesysteem Conservation Management System international (CMSi). Jammer genoeg ging dit gepaard met forse technische problemen bij de Engelse leverancier en het consortium van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de provinciale landschappen, waardoor er een behoorlijke vertraging is ontstaan. Eind 2015 werd het CMSi voor een belangrijk deel ingevoerd met uitzondering van de koppeling met de begroting. Dat wordt de uitdaging voor 2016.

Subsidies

De SNL-subsidieregeling is regelmatig onderwerp van discussie en aanpassing. De overeengekomen en in een beschikking vastgelegde afspraken tot en met 2016 met de terreinbeheerders, waaronder het GNR, zullen echter door de provincie onverminderd en ongewijzigd worden nagekomen.

Sinds 2014 is in het kader van de SNL-regeling het GNR aangemerkt als een gecertificeerde natuurterreinbeherende organisatie.

Overig**Onroerend goed**

Uit een eerdere vastgoedinventarisatie is naar voren gekomen dat er voor een duurzaam onderhoud jaarlijks een bedrag tussen de € 100.000 en € 140.000 bovenop het bedrag in de begroting benodigd was. In 2012 was al een aanvang gemaakt om dit om te buigen naar een meer dekkende variant. Tevens werd een forse toevoeging gedaan aan de bestemmingsreserve (onderhoud) gebouwd vastgoed, zodat een substantieel deel van het gesignaleerde risico is afgedekt. Voeding van de reserve vindt plaats door niet geraamde incidentele inkomsten die samenhangen met het onroerend goed hiervoor te bestemmen. Per ultimo 2015 kent de reserve een stand van bijna € 262.000.

BTW-compensatiefonds

Het GNR is door de Belastingdienst aangemerkt als ‘samenwerkingsverband’. Dit brengt met zich mee dat voor de omzetbelasting de transparantieregeling toegepast mag worden. Dit impliceert dat de door de stichting Gooisch Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten. Het GNR of de participanten kunnen aan deze beschikking van de belastinginspecteur echter geen rechten ontleen qua duurzaamheid van deze aanmerking. Hoewel deze onzekerheid geen direct risico betekent voor het GNR, betreft deze wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee een indirect risico voor het GNR. In totaal hebben de participanten over 2015 een bedrag van ruim € 286.500 (ruim 6% van de jaarlijkse participantenbijdrage) als compensabele BTW doorgeschoven gekregen (zie bijlage II van de jaarrekening).

ONTWIKKELING PARTICIPANTENBIJDRAGE

Het werk van GNR wordt mogelijk gemaakt door een bijdrage van de participanten van het GNR.

Regulier beheer

De participantenbijdrage wordt berekend op grond van de Overeenkomst uit 1992 waarin een vaste verdeelsleutel is opgenomen. Deze luidt als volgt:

- 25% provincie Noord-Holland
- 10% gemeente Amsterdam
- 65% Gooise gemeenten: Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de participantenbijdragen over de jaren 2007-2014 weergegeven.

Participantenbijdragen inclusief rijwielpadenbijdrage

	Jaar	Uitgangspunt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	bezuinigings taakstelling	bijdrage totaal
	2007	€ 1.714.793	€ 62.913	€ 1.777.706		€ 1.777.706
	2008	€ 1.777.706	€ 53.551	€ 1.831.257		€ 1.831.257
	2009	€ 1.831.257	€ 19.340	€ 1.850.597		€ 1.850.597
	2010	€ 1.850.597	€ 33.445	€ 1.884.042		€ 1.884.042
	2011	€ 1.884.042	€ 26.322	€ 1.910.364		€ 1.910.364
	2012	€ 1.910.364	€ 41.791	€ 1.952.155	-€ 194.955	€ 1.757.200
	2013	€ 1.757.200	€ 49.860	€ 1.807.060	€ 69.060	€ 1.876.120
	2014	€ 1.876.120	€ 33.240	€ 1.909.360	-€ 66.710	€ 1.842.650 *1
	begroting 2015	€ 1.909.360	€ 0	€ 1.909.360		€ 1.909.360
	jaarrekening 2015	€ 1.909.360	€ 0	€ 1.909.360		€ 1.909.360
	extra bijdrage 2015	€ 0	€ 0	€ 249.885		€ 249.885 *2

- Bij de vaststelling van de begroting 2015 is besloten om ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2014 geen loon- en prijsmutaties toe te staan.

*1 Bij de vaststelling van de jaarrekening 2013 is het bestuursbesluit genomen om éénmalig een bedrag van € 66.710 uit de algemene egaliseringsreserve aan te wenden om de participantenbijdrage 2014 te verlagen.

*2 Bij de vaststelling van de jaarrekening 2014 is door een aantal participanten een extrabijdrage van € 1,- per inwoner toegezegd. Daarnaast is in de dagelijksbestuur vergadering van 15 oktober 2015 besloten dat de participanten bijdragen in de gemaakte kosten in het kader van het verkennend onderzoek naar mogelijke samenwerkingspartners over de jaren 2014 en 2015. Dit resulteert in een éénmalige extra participantenbijdrage van € 249.885. Dit bedrag is via resultaatbestemming volledig toegevoegd aan de algemene egaliseringsreserve.

De participantenbijdrage voor 2015 is op grond van de overeenkomst als volgt verdeeld:

Bijdragen participanten 2015

Participant	verdeling	Bijdrage
Gooise gemeenten	█ (65%)	€ 1.156.080
Gemeente Amsterdam	█ (10%)	€ 177.860
Provincie Noord-Holland	█ (25%)	€ 444.650
Bijdragen participanten		€ 1.778.590

Bijdragen Gooise gemeenten

Gemeente	Inwoners per 01-01-14	Bijdrage
Gemeente Blaricum	9.083	€ 53.140
Gemeente Bussum	32.629	€ 190.900
Gemeente Hilversum	86.463	€ 505.850
Gemeente Huizen	41.275	€ 241.480
Gemeente Laren	10.946	€ 64.040
Gemeente Naarden	17.207	€ 100.670
Bijdragen Gooise gemeenten	197.603	€ 1.156.080

RIJWIELPADEN

Rijwielpaden 't Gooi

Met ingang van 2006 maakt het beheer van de fietspaden in het Gooi van de Rijwielpadenvereniging Gooi- en Eemland onderdeel uit van de begroting van het Goois Natuurreservaat.

De verdeling wordt met een vast bedrag van € 7.000 gecorrigeerd ten gunste van de bijdrage voor Hilversum en via voornoemde verdeelsleutels weer verdeeld ten laste van alle participanten voor het onderhoud van de rijwielpaden.

Bijdrage 2015	€ 130.770 verdeling		correctie db GNR	verdeling correctie	bijdrage 2015
Provincie Noord-Holland	40,9%	€ 53.490		€ 2.860	€ 56.350
Gemeente Blaricum	5,8%	€ 7.580		€ 410	€ 7.990
Gemeente Bussum	7,8%	€ 10.200		€ 550	€ 10.750
Gemeente Hilversum	24,6%	€ 32.170	€ -7.000	€ 1.720	€ 26.890
Gemeente Huizen	11,5%	€ 15.040		€ 810	€ 15.850
Gemeente Laren	5,2%	€ 6.800		€ 360	€ 7.160
Gemeente Naarden	4,2%	€ 5.490		€ 290	€ 5.780
totalen	100,0%	€ 130.770	€ -7.000	€ 7.000	€ 130.770

EXTRA BIJDRAGE 2015

Extra bijdrage participanten in de kosten van het verkennend samenwerkingsonderzoek

Kosten in 2014	€ 133.900
Kosten in 2015	€ 64.626
	€ 198.526

Participant	verdeling	Bijdrage
Gooise gemeenten	✓ (65%)	€ 129.041
Gemeente Amsterdam	✓ (10%)	€ 19.853
Provincie Noord-Holland	✓ (25%)	€ 49.632
Bijdragen participanten		€ 198.526

Bijdragen Gooise gemeenten				
Gemeente	Inwoners per 01-01-15	Bijdrage	Toegezegd €1,- per inw.	Regulier aandeel
Gemeente Blaricum	9.314	€ 6.046		€ 6.047
Gemeente Bussum	32.866	€ 21.337	€ 32.646	
Gemeente Hilversum	87.230	✓ € 56.631	€ 86.795	
Gemeente Huizen	41.314	€ 26.821		€ 26.821
Gemeente Laren	10.855	€ 7.047	€ 10.864	
Gemeente Naarden	17.189	€ 11.159	€ 17.228	
Bijdragen Gooise gemeenten	198.768	€ 129.041	€ 147.533	€ 32.868

OVERZICHT TOTALE PARTICIPANTENBIJDRAGE**Recapitulatie totale participantenbijdrage 2015**

Participanten	Bijdrage regulier beheer	Bijdrage beheer rijwielpaden	Extra bijdrage 2015	Totale bijdrage 2015	Ontvangen voorschot 2015	Nog te ontvangen 2015
Provincie Noord-Holland	€ 444.650	€ 56.350	€ 49.632	€ 550.632	€ 501.000	€ 49.632
Gemeente Amsterdam	€ 177.860	€ 0	€ 19.853	€ 197.713	€ 191.250	€ 6.463
Gemeente Blaricum	€ 53.140	€ 7.990	€ 6.046	€ 67.176	€ 65.209	€ 1.967
Gemeente Bussum	€ 190.900	€ 10.750	€ 32.646	€ 234.296	€ 234.296	€ 0
Gemeente Hilversum	€ 505.850	€ 26.890	✓ € 86.795	€ 619.535	€ 532.740	€ 86.795
Gemeente Huizen	€ 241.480	€ 15.850	€ 26.821	€ 284.151	€ 275.420	€ 8.731
Gemeente Laren	€ 64.040	€ 7.160	€ 10.864	€ 82.064	€ 71.200	€ 10.864
Gemeente Naarden	€ 100.670	€ 5.780	€ 17.228	€ 123.678	€ 123.678	€ 0
Totalen	€ 1.778.590	€ 130.770	€ 249.885	€ 2.159.245	€ 1.994.793	€ 164.452

Op 2 februari 2016 stond van het bedrag van € 164.453,- nog € 8.431,- open.

Mochten de participanten besluiten alsnog een verandering in de verdeelsleutel aan te brengen, dan zal in een geactualiseerde samenwerkingsovereenkomst een nieuwe verdeling worden opgenomen.

De bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden wordt dan integraal in de participantenbijdrage verwerkt. Tot dat moment wordt de bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden nog afzonderlijk zichtbaar gemaakt.